

NOVI AKORDI

GLASBENO-KNJIŽEVNA PRILOGA

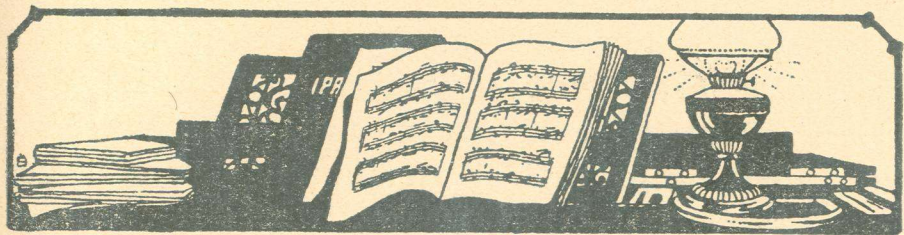
X. letnik
Zvezek 1

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10.—, za 1/2 leta K 5.—, posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
1. januarja 1911

Vse prispevke je izključno nasloviti le na strokovno uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaproseno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1., za druge prispevke 8. dne prejšnjega meseca.

Pretisk. člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.

Deset let „Novih Akordov“.

Tages Arbeit! abends Gäste!
Saure Wochen! frohe Feste!
Goethe.

Prvo desetletje! zatrobi vrli pozavnist, ki smo ga postavili sem-le na fronto tega uvodnega članka in s tem tudi desetega našega letnika.

Prvo desetletje! bi mogli zaklicati ponosno-veseli tudi mi. A ne storimo tega. Kakor doslej hočemo tudi v bodoče le resno delati. Govornikov imamo dosti, delavcev pa premalo.

Prav blizu ležeče bi bilo, sestaviti bilanco o tem, kar smo delali in dosegli, in na podlagi te bilance predložiti nekak proračun in — kakor je to pri naših revijah običajno — detajlne projekte za nadaljno naše delovanje. Tudi to opustimo. Prvič, ker je naša umetnost še vedno v začetku razvoja in so ravno oni zastopniki novejšje glasbe, s katerimi je napredek naše muzike in našega zbornika tesno zvezan, sami skoraj vsi več ali manj v dobi razvijanja. Drugič, ker je distanca, ki nas loči od doslej pribojevanih točk, še premala, da bi se moglo vsestransko soditi o storjenem delu. Tretjič in slednjič bi bilo tudi tako razmotrivanje precej neplodno, vsekako pa manj koristno, kakor pozitivno delo, ki nas čaka na vseh koncih in krajih.

Torej molčimo raje in praznujmo svoj deseti rojstni dan zgolj na tihem, brez govornikov, trobil in plapolajočih trobojnic, samim sebi obetaje, da storimo tudi v bodoče, kolikor bodo dopuščale moči in razmere.

Če bi se nam posrečilo, dvigniti naš nivô še nekoliko višje, smo si s tem napisali sami najlepši slavnostni članek.

Torej vedno le delo in kisli tedni? Nič gostov in nič veselice?

Ko to čitajo, prepričali so se naši bralci že sami, da se o tej vendarle slovesni uri nismo zadovoljili s samim notranjim veseljem in s tiho obljubo pridnega delovanja v bodočnosti, ampak jima pridejali tudi nekoliko zunanjšega praznovanja. Povabili smo v to svrhu sestro-umetnost, in tako so se mogli »Novi Akordi« obleči v krasno praznično obleko, katero jim je mojsterdomačin prikrojil z izbranim okusom. Prof. Saša Šantel, našim prijateljem dobro znan kot skladatelj ljubkih pesmi, se je prijazno odzval vabilu uredništva in nam narisal nov naslov za ovitek in za prilogo, večje število čelnih vinjet ter inicijalk, ki bodo našemu listu dajale prikupljivo, lahko rečemo, nenavadno lepo lice. »Kleider machen Leute«. Želimo le in upajmo, da se vsebina izkaže vredno nove umetniške zunanjsosti našega zbornika.

In sedaj koj medias in res!

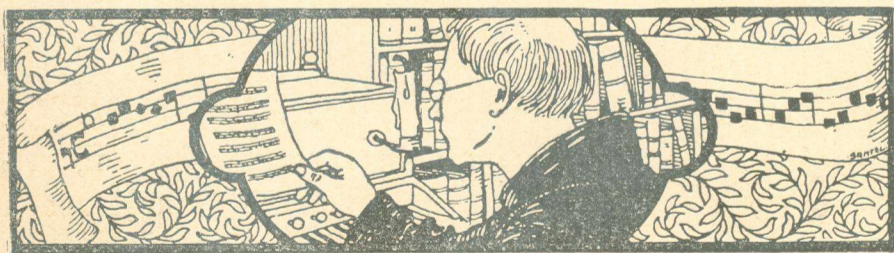
S svojim glasbenim delom so »N. A.« že stari znanci povsod, koder doni slovenska pesem, priljubljeni prijatelji pa onim maloštevilnim, ki jim je usoda slovenske glasbe v resnici na srcu.

Naš program je star, vendar vedno nov, ker je glavna njegova točka napredek, ker se torej sam vedno iznova pomlaja. Ta naš program ostane neizpremenjen; nimamo mu ničesar dodati. Kvečjemu smemo vnovič povdarjati, da pri vsem navdušenju, s katerim se udajemo premagovalnemu toku modernega naziranja, tudi v bodoče ne bomo zaničevali starega, dobro vedoč, da se je moglo novo le iz njega razviti, da pridejo časi, ko bo tudi naše danes še bleščeče orožje zarjavelo, morda celo le zgodovinskega, muzejskega pomena, in domnevajoč, da zadobi marsikaj, kar se nam danes dozdeva staro, po zakonu večnega povratka morda že

v doglednem času novo življensko moč, nov ugled. Le s tem nekoliko poniževalnim a potrebnim spoznanjem se nam nikoli ne bo zgodilo, da bi gledal glasbeni zgodovinar poznejših časov naš naslov z onim porogljivo-milim smehljajem, s katerim vzemamo mi sedanjiki na pr. »Najnovije pridobitve zrakoplova«, natisnjene l. 1839., v roko, ali s katerim prelistamo kako naravoslovno knjigo »na moderni podlagi«, ki je bila že dobiti pri antikvarju, ko se je Darwin porodil. Le s to omejitvijo, ki jo nam vелеva napraviti ne le modroslovna perspektiva temveč tudi dober okus — če že moramo umreti, si želimo smrt »v lepoti« — le s to omejitvijo bodo ostali »Novi Akordi« ne le simbolično, temveč tudi v resnici novi, dokler jim je usojeno živeti.

Tudi gledé glasbeno-literarne priloge nimamo svojemu lanskemu ekspoziju ničesar važnega dodati. Pred letom, ko smo stali »ob vznožju«, nismo obljubili ničesar. Le tako smo mogli prepričati, da bi bili več obljubili, kakor bi utegnili izpolniti. Enako hočemo tudi letos, ko imamo težki začetek kolikor toliko za seboj, če le mogoče, več storiti kakor smo obljubili. Če izjavljamo, da bomo prilogo ohranjevali najmanj na isti višini kakor doslej, menimo, da nismo izrekli prenačljene, neprevidne obljube. Naj nas le vsi prijatelji slovenske glasbe podpirajo duševno oziroma gmotno — vsak po svoje — in kmalu bomo imeli prvi in najhujši klanec pod seboj. Tedaj bo šele čas, da se malo oddahnemo in da se ozremo ponosni in srečni po dolini in po strmih stezah, ki smo jih že premagali. Sedaj korakamo še vedno v meglenem svitu glasbene zarje. Ko pa napoči jasni dan, tedaj bo šele prilika, da gledamo z bistrim očesom nazaj v mračno preteklost, da obračunamo ž njo. A tudi tedaj bodi po malem počitku naše geslo: S podvojenimi, novimi močmi navzgor — proti solncu!

V tem zmyslu voščimo Vam, prijateljem »N. A.«, in sebi, ki smo pri delu, dober dan in novo leto, polno slično dobrih, srečnih dni! *Uredništvo »N. A.«*

Še enkrat Jenkov „Naprej“.

Hkratu donesek k nalogam glasbene zgodovine.

DR. GOJMIR KREK.

Naravoslovna metoda uči tudi modernega zgodovinarja, da mu je najprej opazovati in ugotavljati dejstva, zunanje prikazni in dogodke, da sme šele iz sigurnih, redno si sledečih prikazni sklepati na zakone, po katerih se te prikazni razvijajo. Le tako obravnavana bi zaslužila zgodovina po našem mnenju ime znanosti.

Ako merimo slovstveno, umetnostno ali glasbeno zgodovino s tem merilom, se prepričamo, da zadošča le malo historikov tej zahtevi. Ali si po starem receptu konstruirajo svoje hipoteze s pomočjo fantazije, kar je vsekako neplodno in znanstveno brezpomembno, ali se omejujejo vsaj na golo poročanje dejstev in so torej takorekoč le poročevalci preteklosti. To zadnje delo je samoobsebi že zelo koristno, ker je, vestno izvršeno, podlaga nadaljnemu raziskavanju, a znanstvo še ni.

Ne vem, ali eksistuje kaka literarna ali umetnostna ali glasbena zgodovina, ki bi bila dospela tako visoko, da bi preresetavala definitivno ugotovljeni dejstveni material po omenjenem znanstvenem principu ali ki bi bila prodrla že celo do logičnih sklepov, do postav, ki se udejejujejo v razvitku zgodovinskih prikazni. Eno pa je gotovo: Drugi kulturni narodi imajo vsaj pozitivnega gradiva v ogromni množini nabranega; manjka jim večinoma le mož, ki bi gledali vse to gradivo skozi naočnike moderne znanstvene metode, ki bi ga vsestransko in temeljito prebirali in slednjič raziskavali, katere vezi vežejo posamezne prikazni med seboj. Pa tudi to vem, da mi Slovenci še dobe stare fantastične metode, dobe lepih hipotez nimamo za seboj. Uporabljivega, to je takega gradiva, ki sestojata le iz neovrgljivo ugotovljenih dejstev, imamo v literarni zgodovini šele izza zadnjih let nekaj, v glasbeni historiji, izvzemši najstarejšo zgodovino, ničesar.

Če hočemo torej v doglednem času dospeti do resnih, znanstveno vzdržljivih rezultatov, si moramo že sedaj biti svesti, da nam je najprej izvrševati oni posel zgodovinskega reporterja, ki zahteva od nas, da nabiramo in ugotavljamo kolikor možno veliko dejstev, ki so absolutno sigurna in zanesljiva.

To velja tako glede narodne kakor glede umetne glasbe.

V zadnjem oziru je metoda, po kateri sta *Beranič* (»N. A.« IX/31) in *Kimovec* (»Slovenec«, št. 252 z dne 5. novembra 1910) konstatovala melodične sličnosti prve teme *Jenkovega* »Napreja« z dvema različnima narodnima pesmama,¹⁾ popolnoma znanstvena. Znanstven je bil tudi način, na kateri navaja *Kimovec* dejstva, ki bi kazala na to, »da je vir naše narodne himne iskati v narodni pesmi«. Neznanstvena pa sta bila sklepa, ki sta ju odvajala pisatelja

¹⁾ V Glinjah v cerkljanski župniji na Gorenjskem zapisana narodna, ki jo je *Kimovec* objavil, se glasi tako-le:

Pr - ja - tu kod si ho-du, pr - ja - tu kje si
biv? Tam go - ri na pla - nin-cah sem ti - či - ce lo -
viv, tam go - ri na pla - nin-cah sem ti - či - ce lo - viv.

iz teh dejstev, da je namreč narodna »starejša« (Beranič²⁾), oziroma da se »more po vsej pravici trditi«, da je vir naše himne narodna pesem (Kimovec). Kajti dejstva, ki sta jih konstatirala pisatelja, sploh nista bila sklepčna; njuna sklepa nista nič drugega kakor dve hipotezi, za kateri manjka striktnih dokazov.

S hladnim razumom razmotrivano, se kristalizuje ves problem v ta-le vprašanja: Ali je bila prvotna ideja nastala v narodu ali v fantaziji posameznega človeka. Če bi se dalo dokazati, da v narodu, pride drugo vprašanje v odgovor: Ali si je bil skladatelj svest, da je prvotna ideja narodna, ali je bil v dobri veri, da je motiv njegova duševna lastnina. V prvem slučaju bi se moralo razločevati, ali je imel skladatelj morda naravnost namen, rabiti narodni motiv na tak način, da poslušalec takoj spozna narodno provenienco, — tedaj bi imeli opraviti s citatom — ali pa res namen, da se narodna provenienca utaji, prikriva, — tedaj bi to imenovali plagiat. Če je bil v dobri veri in je bil samo žrtev svojega dobrega spomina, imenujemo to reminiscenco.

Niti eno teh vprašanj se na podlagi dosedaj predležečega gradiva (člankov imenovanih dveh pisateljev in izrecne izjave skladatelja samega, da niti te niti one narodne pesmi ni poznal, [»Slovenec«, št. 257 z dne 11. novembra 1910]), ne more rešiti, ker je premalo faktičnega gradiva nabranega. Sledi torej, da sta bila izreka obeh pisateljev prenačljena, četudi skladatelja nikakor ne žaleča, temveč nasprotno povzdigujoča. Vendar se isti iz svojega stališča gotovo upravičeno brani proti domnevi, da je prva misel nastala v narodu, ker je mnenja in prepričanja, da gre njemu samemu prioriteta. Morda pa je narod anektiral njegovo duševno lastnino? Izključeno pa tudi ni, da narobe. A tudi v zadnjem slučaju bi morala pisca šele najvestneje preiskavati, ali imamo opraviti s citatom ali z reminiscenco ali celo s plagiatom. Kajti nobena avtoriteta ni tako velika, da bi se proti njej ne smelo nastopati z znanstvenimi argumenti.

Da se predmet kolikor možno pojasnjuje, mi je opozarjati končno še na sledeče: Vsaj ona narodna, ki jo je Beranič citiral, bi dopuščala sklep, ki leži zunaj vseh gori omenjenih vprašanj. Tu gre namreč le za dva takta, glede katerih bi bilo mogoče, da sta na obeh straneh prvotno nastala. Nikakor ni izključeno,

²⁾ Bralec nas morda vpraša, zakaj smo Beraničev članek vendar objavili. Stvar je ta: Suho dejstvo sličnosti se je moglo in moralo zabeležiti, ker je zanimivo in važno. Če bi se pa bili zadovoljili z ugotovitvijo golega fakta, bi bil marsikdo po pravici domneval, da hočemo — kakor je to ne-utemeljeno in v naše obžalovanje tolmačil Jenko sam („Slovenec“ šte. 257 z dne 11. nov. 1910) navzlic epilogu — skladatelju res očitati plagiatstvo. Da tako insinuacijo preprečimo, smo ohranili tudi končni stavek, ki izreka približno isto, kar je Kimovec na označenem mestu izrazil z besedami: „In to je po moji misli v veliko čast skladatelju, da je v trenutku navdušenja nehote, nekako intuitivno iz naroda povzel izraz svojemu močnemu čuvstvu... Skladatelj bržkone ni mislil na ono narodno zdravico: spontansko se mu je na podlagi vzvišene umetniške inspiracije narodni napev modificiral v slovesno himno...“ Če je Jenko Beraničev članek vendar napačno razumel, pač dotičnega stavka ni dovolj pazljivo čital, pa tudi ne uvaževal dejstva, da je bil ravno urednik našega lista ona oseba, ki je misel sprožil, naj se petdesetletnica himne primerno slavi, kar bi se pač ne bilo zgodilo, če bi odobral trditev, da je himna plagiat.

da se je rodil ta domislek v obeh skladateljih — Jenku in ljudstvu — samostojno, neodvisno. Ta hipoteza, ki bi jo označili kot **slučaj**, bi bila glede Kimovčevega napeva pač skoraj izključena, ker je cela prva osem-taktna perioda Jenkove himne skoraj do pičice enaka z dotično narodno pesmijo, ki je bila vrhutega zapisana v bližini rojstnega kraja skladateljevega. Glede obeh napevov je pa nadaljno vprašanje:

A. Prvotna misel narodova ali

B. produkt skladateljev, ki je šele pozneje ponarodnel (**Izvirna umetna pesem**).

Vprašanju A sta podredjeni vprašanji:

I. Ali si je bil skladatelj svest, da kopira narodno, ali

II. si tega ni bil svest (**Reminiscenca**).

Vprašanje I. se deli v nadaljni vprašanji:

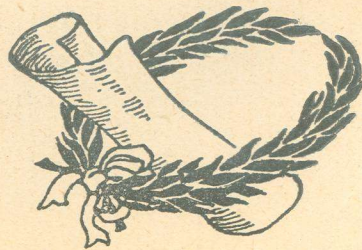
1. Ali je kopijo naredil z namenom, da jo svet kot tako spozna (**Citat**), ali

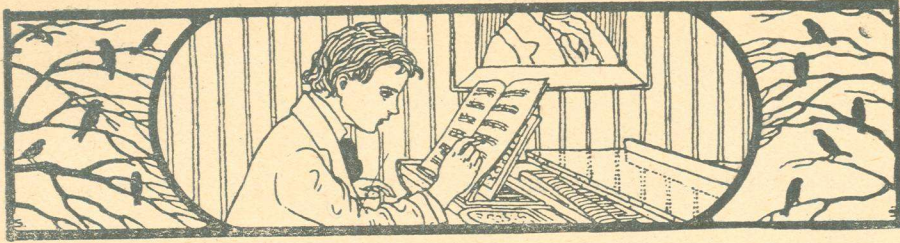
2. jo je naredil z varavim namenom, da se je skrivoma prisvoji in jo izda za svojo duševno lastnino (**Plagiat**).

Eventualnost A I 1 je v našem slučaju pač a priori izključena, že radi tega, ker stoji avtor sam odločno na stališču, označenem pod B, in ker je ravno subjektivni moment za to eventualnost odločilen.

Ob navedeni shemi vprašanj šele spoznavamo, koliko važnih in težkih problemov je rešiti, predno se more na priprosto vprašanje podati znanstveno utemeljen odgovor. Da se potrebuje za to tudi veliko materijala, je uvidel Kimovec sam, vsled česar smatra sam za potrebno, da se njegov spis še »izpopolni in dejstva še bolj vsestransko podprejo«.

Mojster Jenko, ki ga spoštujemo slejkoprej z neomajeno ljubeznijo, naj nam ne zameri tega, da smo se približali njegovi in — naši himni z operacijskim nožem. Kakor bodi prepričan, da sta omenjena pisatelja ravnala z najboljšim namenom — kar je očitno razvidno iz zaključka obeh člankov — tako je tudi pričujoči sestavek napisan v njegovo obrambo. Kajti ravno on nam kaže, da še nimamo danes niti najmanjšega povoda, da bi ne zaupali njegovi besedi ali da bi kratili njegovo slavo. Če smo se sploh še pečali s tem predmetom, se je to le zgodilo, da bistrimo pojme in konstatujemo, da ne samo naše čuvstvo temveč tudi hladna znanost ne očitata slavljenču ničesar. Naj se torej nemoteno solnči v zasluženem priznanju in nekaljenem spoštovanju svojih rojakov še mnogo, mnogo let!

Moj prvi javni „prima vista“.

Črtica iz mojega življenja.

FRAN GERBIČ.

Križevniški cerkvi je bil v petdesetih letih preteklega stoletja organist stari Mašek. Moj kolega v pripravnici, *Anton Hribar*, brat pokojnega skladatelja patra *Angelika*, je bil tedaj že precej spreten organist in se je tudi že bavil s kompozicijo. On je starega Maška ob nedeljah in praznikih večkrat nadomestoval in popoldne pri litanijah orglal. Neki praznik popoldne me naprosi Hribar, da pridem tja in zapojem »Tantum ergo« pri litanijah. Ko pridem na kor, je že sedel Hribar pri orglah. Note na pultu so bile odprte z naslovom »Tantum ergo«. Čegava je kompozicija, ga vprašam? — Kamila Maška, mi odgovori. — Ali je lepa? — Jako lepa, odpove Hribar. — Tedaj bom pa pel ta »Tantum ergo«, dasiravno ga nisem še nikdar pel, mu rečem. Dobro! odvrne on, ker je vedel, da dobro zadevam na prvi pogled.

Frančiškan, pater Benevenuto, jako priljubljena oseba v Ljubljani, je imel tedaj litanije. Ko je zapel »Tantum ergo«, sem začel jaz peti prima vista prej omenjeno skladbo. Prva vrsta je šla prav dobro in srečno. Ker pa nisem imel not v rokah, sem moral gledati od daleč na partituro, ki je bila na pultu orgelj. To je bil vzrok, da sem preskočil drugo vrsto in začel namesto nje peti tretjo vrsto notnega črtovja, medtem ko je Hribar igral drugo vrsto. Ko pa je za par trenutkov zapazil, kaj se je zgodilo, je preskočil precej na ono mesto, kjer sem pel, da bi me tako ujel. Toda med tem sem tudi jaz zapazil, kaj se je zgodilo, in skočil sem nazaj na ono mesto, katero je on igral ravno poprej. Tako sva se lovila eden drugega. Še le na koncu, ko je bila mačnica že gotova, sva se ujela. Tedaj pa, smuk pod pult, da naju nihče ne vidi! Še le, ko je bilo treba peti »Genitori«, sva se naravnala iz svojega skrivališča. Kaj je pomagalo, da je šel »Genitori« prav dobro in brez vse napake, ko je bila poprej mačja godba gotova! Ostala sva na koru, dokler niso ljudje odšli iz cerkve, da bi se tako izognila srečaje jih njihovemu posmehu in vsakovrstnim opazkam. Ko so vsi odšli, sva se plazila ob steni iz cerkve, kakor tatova, ki se bojita, da bi jih kdo ne videl. Hribar je imel note pod pazduho in dolgi škrijci njegove suknje so se mu nekako nesigurno opletali okrog nog, jaz pa sem šel poleg njega kakor skesan grešnik. Ko prideva iz cerkve — joj, nemilega slučaja! — ravno pred nama je šel pater Benevenuto z neko gospo, prav polagoma.

Tedaj sva se tiho plazila za njima, kakor kaka tiho-tapca, in Hribar je stisnil svoje note kolikor moči bolj pod pazduho, da bi se tako ne izdala, kdo sva. V tej situaciji sva slišala natanko, kaj se je pogovarjal pater Benevenuto z gospo. »Ali ste slišali, gospa, to mačjo godbo? je rekel pater. Petje je bilo že še, toda tako orglanje, no, to je bila prava mačnica!« — Ubogi Hribar, sem si mislil; on, ki pravzaprav ničesar ni zakrivil pri vsej stvari, mora vse odnesti, jaz pa, edini krivec vsega, sem še pohvaljen za to! Ko bi bil pač pater vedel, da je edini krivec vsega tako blizu njega, tedaj bi se bil obrnil, in poigra za vsem tem bi gotovo tudi ne končala prijetno zame. Na tihem sem prosil Boga, da bi naju rešil iz zagate in da bi naju pater ne zapazil. Medtem sva se srečno zmuzala do vogla cerkve, kjer se dele ulice, in tam sva jo udarila po nasprotni ulici neopažena dalje. — Tako se je končal moj prvi javni »prima vista«. Spominjam se ga še dandanes tako živo, kakor bi se bilo vse ravnokar dogodilo, dasiravno je od tega minulo že nad pol stoletja.

Narodna pesem na koncertnem odru.

EMIL ADAMIČ.

li je storil *Hubad* prav, da je prvi med nami uvrstil narodno pesem med koncertne programe, ji dal prostora na koncertnem odru? Marsikaj se da govoriti »za«, marsikaj pa tudi »proti«. O zgodovinski, estetski, kulturni vrednosti narodne pesmi itd. se je pisalo in govorilo že tu in tam. Dolžnost vsakega zmožnega je, nabirati in hraniti narodno blago, nas drugih pa ljubiti ga in častiti. Toda, kakor jo narod poje, je narodna pesem zrcalo njegove duše, njegove kulture, njegovega veselja, njegove žalosti.

Melodično, še bolj harmonično priprosta, brez efektov in duhovitosti se razliva v večernem mraku pod oknom ljubice, na planini, na ženitovanju, na vojaškem maršu. Tako jo narod ljubi, zato jo tudi takó poje.

Pa je prišel mož in je narodno pesem pogledal s kritičnim očesom, poslušal jo z razvajenim ušesom, slekel jo do nagega in oblekel v šumno, parfimirano svilo, del ji na glavo modern klobuk, napudral ji obraz in jo prezentiral v salonu naše istotako brezhibno oblečene inteligence, češ, poglejte našo narodno pesem! To je bilo krika in vika in ploskanja in navduševanja in ponosa in napuha! Dete, ki ga prej ni skoro nihče pogledal, ki so je suvali z lakastimi čevlji, se ga

sramovali, sedaj so je postavili na oltar; obdali je z zlato glorijolo!

Narod pa je gledal in — molčal. Odrekel se je svojega otroka, bacnil ga čez prag, ko je hotel k njemu, našemljen in ošaben.

Hubad je imel gotovo najboljšo voljo. Hotel je narodni pesmi priboriti koncertni oder, hotel za do sedaj ponižano narodno pesem pridobiti tudi okusno pohabljen meščane. Posrečilo se mu je to, a deloma na kvar narodni pesmi. Ona je izgubila svoj prvotni narodni značaj: melodija je bila vsaj deloma še ista, a notranja vsebina, njena duša, je postala nekaj čisto drugega.

No, *Hubad* je poznal meje, imel je srečno in spretno roko, dal je narodni pesmi umetniško lice. Prišli pa so drugi, ki so hoteli narodno pesem narediti še umetnejšo, še bolj komplicirano, in ustvarili so karikaturu. Pogledajte v pesmarico Glasbene Matice *Čerinove* harmonizacije, v »Glasbeno Zoro« *Pahorjeve*, vzemite *Pirnatove* »narodne« pesmi itd. Vsi ti so hoteli posnemati Hubada, a zašli so predaleč. Dejali so melodijo na natezalnico, našili ji nemogoče in neokusno lepoticje, podtaknili ji svoj pokvarjeni, degenerirani glasbeni okus. Na srečo so se teh pesmi ustrašili pevovodje in nas rešili s tem bridke žalosti.

Nekdo pa je to gledal od daleč in premišljal in ugibal. Kmalu jo je imel! Računal je in kalkuliral in rekel: »Če se da narodna pesem prirediti za koncertni oder, čemu bi se ne dala za — oštarijo?« In kmalu so nam godli »Belo Ljubljano«, »Pozdrav Gorenjski« i. t. d. Ta mož si je naročil Prokrustovo postelj, del narodno pesem vanj, prirezaval je, natezaval. Vse je moralo v španski čevelj tričetrtinskega takta, vse je razobesil nad presladkim »m-ta-ta«. Tudi *Parma* ni ostal brez posnemalcev. Razni potpuriji in koračnice pričajo o tem. Tako sta tekmovala koncertni oder in »oštarija«, kateri bo narodno pesem prej pokvaril in do nepoznanja izpremenil.

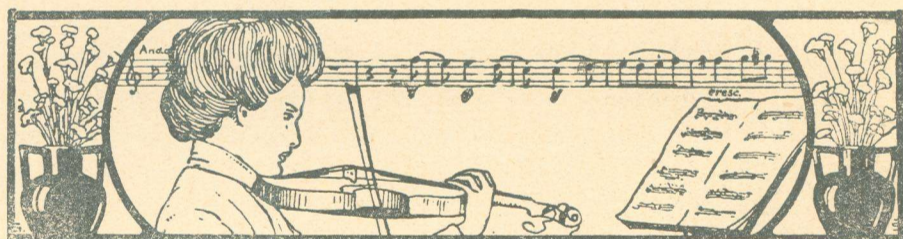
Je-li to zaslužno delo, dvomim. Kaj je bilo vzrok, da sem napisal teh par vrst »proti«, (rekel sem, da se da govoriti tudi »za«) naj povem kratko.

Dolgo časa opazujem, da pevci, kadar sede pri kozarcu vina ali kadar so dobre pevske volje, skušajo posnemati z umetnimi figurami prav neumetno različne narodne pesmi. Da je to smešno in nezdravo, je lahko umeti. Skoro vedno se pesem ponesreči ali pa izgubi pristni narodni značaj. S tem se tudi vzbuja v poslušalcih, posebno drugorodnih, napačna sodba o naši narodni pesmi. In če pesem ne gre tako, kakor to zahteva merodajen »vzor«, tedaj se poje le en kos, ki je lahek in znan, ali pa nič, in pevci »zažingajo« kak poulični »hauer« ali »gladko« zakotno, ki spada mnogokrat na gnojišče. Obiskovalec kmetskih veselic, ženitovanj itd. nima veselja poslušati enostavno, priprosto fantovsko ali dekliško pesem, saj to ni tista narodna pesem, ki jo je slišal v koncertu, kjer se poje vendar popolnoma pravilno, dobro in lepo!!

Vendar pa narodni pesmi ne smejo biti zaprta mestna vrata, glasiti se ne sme samo iz nevajenih grl kmetskih fantov in deklet.

Pri nas je mnogo, mnogo pevskih društev, ki pojo, kakor ptič na veji, tedaj samo zato, da pojo. Pojo pa vse vprek, brez izbere, lahko in težko: stare, predpotopne umetne zборе, lotijo se pa tudi, če treba, brez strahu težkih koncertnih skladb, ki jih seveda, kakor običajno, imenitno polomijo. Narodna pesem pa je izključena. Če je taka, kakor jo poje narod, je prelahka, če taka, kakor se sliši s koncertnega odra, pretežka. Iz obeh vzrokov se ne devlje na programe navadnih pevskih društev. Če še obvelja drugi vzrok, bi prvi ne smel. Naloga pevovodij je, poučiti pevce o vrednosti, o lepoti naše narodne pesmi. Na Nemškem so pevska društva, ki pojo izključno le narodno pesem in ki žanjejo ž njo povsodi prave triumfe. *Koschat* je šel po svetu le z narodno pesmijo. Pripel si je ž njo slavo, denar in redove! Zakaj ne bi se pri nas katero pevsko društvo posvetilo le narodni pesmi. Kako hvaležno polje bi imela. Koliko lepih zbirk narodnih pesmi imamo. Naravno harmonizirane so zbirke *Žirovnikove*, *Bajukove*, *Devove* itd. Ta pevska društva bi nam pela iz čistih, izvežbanih grl naravno, neprisiljeno harmonizirano narodno pesem in bi storila za njeno povzdigo in ohranitev več, nego vsi imenitni in neimenitni koncertni odri.

Vse to sem napisal z namenom, izzvati temeljitejšo razpravo o gojitvi narodne pesmi; kajti, ni dovolj, da se ona samo zapisuje in veže v debele zvezke, treba tudi, da se oživi, da pomlajena zazveni po vseh naših gajih in dobravah.

Koncerti

Ljubljana. Častni večer skladatelju *Davorinu Jenku*, prirejen dne 6. nov. 1910 po »Glasbeni Matici« v Ljubljani, je uspel, kakor je bilo pričakovati. Slavnostno razpoloženje, ki se vedno poraja ob takih prilikah, je napravilo večer naravnost sijajen. Program je sestavil skladatelj sam, in sicer je bila pri tej sestavi vodilna misel ta, da se nam skladatelj pokaže v svojem razvoju. Moški zbor je zapel sledeče pesmi: »Pobratimija«, »Lipa«, »Na moru«, »Vabilo« in našo himno »Naprej zastava Slave«. Prva dva zbora sta takorekoč skladateljeva prvenca, oba sta docela preprosta, a učinkujeta prav ugodno. »Na moru« je jako karakteristično iznajden zbor, ki je ob prav dobrem prednašanju najboljšo učinkoval. »Vabilo« nam je pa že znano izza zadnjega lanskega koncerta »Glasbene Matice«. Mešani zbor je bil zastopan s »Tiho luno« in »Tanana«, ciganskim zborom iz spevoigre »Vračara« s spremljevanjem orkestra. V tem slednjem mešanem zboru se kaže izredna skladateljeva zmožnost muzikaličnega slikanja. Način, kako to doseza, je docela priprost, a na poslušalca napravi najboljši vtisk, ki se povzdigne celo do navdušenja. Motivi so pristno slovanski in nekateri jako

karakteristni. Manj vznosa in razmaha imata uverturi »Kosovo« in »Slavnostna uvertura«, ki pa sta s sigurnostjo instrumentovani, in to nas odškoduje za ono, kar pogrešamo na izrazitosti misli. Dvospev »Na tujih tleh« je pel celi ženski zbor. Izmed solospjevov pa je pel »Strunam«, »Dve utvi« in »Kam« *Ljubiša Iličić*, a *J. plem. Foedranspergova* nas je seznanila z »Mlado jelko«. Vsem tem zadnjim skladbam se pozna, da je tudi na Jenka vplivala ona otožna, melodijozna jugoslovanska monotonost, ki pa prav nič ne škoduje stvari, nasprotno celo povzdigne jo. —b—

Trst. Ženska podružnica društva sv. C. in M. je, kakor lansko leto, tudi letos 1910 priredila koncert, in sicer 19. novembra. Omeniti je ta koncert zlasti zato, ker so ga omogočila razna domača pevska društva, pred vsemi pa koncertna pevka *Mira Costaperaria-Dev.* Sodelovala so pevska društva: »Adrija« iz Barkovelj, »Čitalnica« od Sv. Jakoba, »Ilirija« od istotam, »Kolo« iz Trsta, »Trst« iz Trsta, »Vesela« iz Škednja in »Zarja« iz Rojana. Povabljenih je bilo še več drugih pevskih društev; pokazalo se je, v katerih pevskih društvih je kaj častihlepja in temeljite delavnosti. Ni moj namen, podati tu oceno koncerta, saj je isti dosegel svoj namen v najvišji meri: naklonil je C. M. podružnici lepe stotake, sodelujočim pevskim društvom pa obilno in odkritosrčno priznanje. Costaperaria je, kakor vsikdar zmagala s svojim gorkim in zvonkim glasom vse druge koncertne točke in priborila z lahkoto novih lavorik. Njen program je bil zlasti zanimiv zaradi tega, ker je obsegal edino le pesmi iz otroškega življenja in vseskozi domača dela: *Mirk* »Kateri kerub . . .«, *Lajovic* »Mati in dete«, *Dev* »Kanglica« in *Adamič* »Otroške pesmi« a) »Božji volek«, b) »Uspavanka« in c) »Jezdec«. Tri iz N. A. in tri še nenatisnjene. Najkrasnejša in najglobokejša, a žal, najhladnejše sprejeta je bila Lajovičeva »Mati in dete«, najlažje in najskromnejše, a, vsaj zdi se mi tako, najhvaležnejše sprejete pa so bile moje tri »Otroške pesmi.« Bilo je pa vendar za vsak okus nekaj, in ni ga bilo, ki bi ga pevka ne zadovoljila.

Izmed pevskih društev je zlasti omeniti »Čitalnico« od Sv. Jakoba, »Kolo« in »Zarjo«. »Adrija« ima sicer precej dober glasovni material, čeden nastop, a manjka ji pravega naprednega duha, manjka zmagovite energije, manjka prepričanja. »Vesela« je baje najboljši moški zbor Trsta in okolice. Mogoče, da je to res, a potem morajo biti drugi moški zbori kaj slabi. »Vesela« ima naravnost mogočne glasove, zlasti gromke base in dokaj lepe tenorje, a petje je šablonsko. Pevci so naučeni na »hauerje« iz pretekle junaške dobe. Pesem, ki jo je pela »Vesela«, je bila sicer harmonično čista, a temu se ne čudim, dobro vedoč, da so jo ravno isti stari pevci peli morda že stotič! Pevsko, oziroma tamburaško društvo »Trst« je koncert zaključilo z nekim tamburaškim kosom zelo dvomljive vrednosti. Ker pa je bil namen dober, zatisnimo obe ušesi. »Adrija« in »Vesela« bi mnogo pridobili, ako bi izpremenili svoje okostenele nazore o »starem in dobrem« ter se vsaj korakoma približali modernemu novemu slov. glasbenemu programu; za vzgled jima lahko služi »Čitalnica« pri Sv. Jakobu, »Kolo«, »Zarja« in »Glasbena Matica«. »Čitalnica« je pela *Krekovo* »Kakor bela golobica« in *Ipavčevo* »Ej, tedaj«, dva nova moderna zbor. Zlasti bi meni prvi še veliko bolj ugajal, če bi tekst ne bil tako strašno nesrečen. Oblike: »ino z deco se igraš« ali: »naj mi skrb se te ognije« naravnost žalijo; zlasti »ognije« na ves glas vpije. Morda bi se dalo besedilo izpremeniti? »Čitalnici« manjka žal kompaktnosti, sile; zbor je maloštevilen, a sicer izvežban v modernem zmyslu. Oktet ravnatega zbor je dodal *Adamičevega* »Vasovalca«, ki mi je pa manj ugajal. Pevcem manjka nekoliko samozatajevanja; več petja! »Kolo« je krepak in dobro izšolan moški zbor. Jaz ga stavim glede šole mnogo nad »Veselo«. Na moči si bo pa gotovo še pridobil. *Aljažev* zbor »Zakipi duša« s simpatičnim baritonskim samospévom mi je zelo ugajal. *Foersterjev* »Mal položi dar« je udaril med poslušalce C. M. koncerta kot strel. Preračunjen efekt! »Zarja«

je pela *Griegovo* »Novo zemljo«, prirejeno za mešan zbor. V »Zarji« opazujem novo veselje, radostne obraze in vztrajnost pri vajah. Zbor se množi, in upam, da bo lepo napredoval. Ker vodim petje jaz, bi bila morda nadaljna sodba pristranska. »Nove zemlje« zadnji del se je moral ponavljati.

Nehotoma sem zašel v podrobnejšo oceno koncerta in pevskih zborov. Koncert pa je vzbudil v meni in mnogih drugih misel na združitev vseh domačih pevskih društev. Tu bi imela lepše vspehe ko drugje, ker so vsa pevska društva doma v enem kraju, takorekoč »na kupu«. In o tem bo treba temeljito razmišljati in storiti odločilne korake. *Emil Adamič*

Muzikalne in književne novosti.

F. S. Vilhar-Kalski: Balade. (Brez založnika in letnice. Cena K 6.— po pošti 40 v več).

Zwischen Blumen und Wald hinrieselt ein Brunnen, das Volkslied;
Dort ins verjüngende Bad taucht sich die Muse bei Nacht.

Emanuel Geibel.

Eno uro, en dan na prostem zraku, v nepokvarjeni naravi! Ne pogrešaj Maršal-Nielic in gardenij, ne omamljajočih orhidej in narcisov velikomestnega rastlinjaka. Tu dihaš trpki, a jasni parfum izorane zemlje! Je-li tvoje oko že tako razvajeno ob onih negotovih, surdiniranih mrakih in barvah modernega interierja, da se že ne moreš več veseliti neovirano tekoče, vse predmete določujoče luči vsakdanjega solnca, ki ti imenuje vsako stvar s pravim imenom?

Vilharjeva glasba nima nič opraviti z umetnostjo modernistov ali celo dekadentov, ona tudi ni za moderno čuteče estete ali za dame z ono gotovo pikantno porcijo histerične hiperestezije, za katero se skriva prav pogostoma popolno nerazumevanje umetnostnih dogodkov. To ti je zdrava muzika kmetskega »pobiča« in »dekletca« — boljše rečeno »momca« in »djevojke« — narodna muzika in vsled tega tudi v prvi vrsti muzika za ljudstvo, ki spoznava v njej svojo lastno nepokvarjeno, krepko živčno bitje.

»Plein air v glasbi«, tako sem označil pred približno desetimi leti ponekod Vilharjevo muzo. Jasne in ostre, včasih celo trde so melodične in harmonične konture. Vse stvari so oglate ali okrogle, kakor jih je ustvaril Bog sam. En temeljni akord je postavljen zraven drugega kakor lise na Liebermannovih slikah. Distance niso zmanjšane, nasprotja niso zglajena. Z le redko retuširano, izvorno neotesanostjo, takorekoč brez posebne toaete se predstavljajo avtorjevi domisleki moderne etikete vaje nemu poslušalcu.

Odkritosrčno rečeno: Nekaj tu krati naše narave veselo navdušenje. Retournons a la nature! Dobro! A golo posnemanje narave ni umetnost. Čitatelji me bodo razumeli, če se pečam nekoliko natančneje z bistvenimi znaki Vilharjeve muze.

Vilhar je morda oni skladatelj, ki kaže med vsemi slovenskimi in hrvatskimi,¹⁾ da celo med vsemi jugoslovanskimi

¹⁾ Pri Vilharju nastane čudno vprašanje: je-li slovenski ali hrvatski skladatelj? Riemann (Musik-Lexikon, 7. natis. str. 1549 pod marko Wilhar) ga imenuje „den fruchtbarsten kroatischen Komponisten nächst Zaytz“ (sic). In zares je Vilhar, rojen Senožečan, iz slavnoznane slovenske rodbine, v sedanjem svojem ustvarjanju odločno hrvatski umetnik. Ne glede na to, da si izbira skoraj izključno hrvatske tekste s specifično hrvatskimi snovmi, sloni njegova produkcija docela na hrvatski narodni pesmi, ki daje njegovim skladbam odločno hrvatski značaj. Za naše Novo-Ilirce bo to moje razločevanje pravi smrtni greh. A meni se zdi, da priča ravno značaj narodne pesmi o veliki razliki med slovenskim in hrvatskim bitjem. Kulturi obeh narodov gresta sicer paralelna pota, a ista pota to že davno nista več.

glasbeniki najmarkantnejše lice; on je individualiteta, on ima svoj slog. »Wenn ein Mann nicht zehn Takte schreiben kann, ohne dass ich mich anheischig machen darf, ihn zu erkennen, so ist er eine Persönlichkeit und kein Kopist.« Teh Brahmsu namenjenih besed Pavla Müllerja (Erinnerungen an Hugo Wolf, »Die Musik« 1903/4, 37) se spominjam, kadarkoli slišim ali igram kako Vilharjevo stvar. Med toliko in toliko skladbami spoznam Vilharja brez premišljevanja takoj. A paradoksnost se vidi, da ima ta njegova samostojnost ali izvirnost svoj globokejši vzrok v relativni revščini lastnih idej, jasneje rečeno, v njegovi popolni odvisnosti od narodne pesmi. Da uporabljanje narodnih motivov ni grajevredno, nasprotno le koristno in plodno, se razume. Manj se pa strinjamo z načinom, kako obdeluje skladatelj narodno-pesniško gradivo. V tem oziru menimo, da podcenjuje nalogo, ki jo ima rešiti umetnik.

Tu se pravi: Odločuj se! Ali hočeš podati le harmonizovano narodno pesem: tedaj moraš obdržati besedilo in ves melodični značaj narodne pesmi do pičice tako, kakor jo poje ljudstvo; kvečjemu harmonski aparat smeš oživiti s fino uporabljanimi, slogu primernimi, temperovanimi barvami. Ali pa misliš narodni motiv le uporabljati kot podlago samostojnemu umotvoru: v tem slučaju se moraš v kateremkoli oziru toliko osamosvojiti od svojega motiva, da obstoja tvoje delo kot tvoje, da nosi torej pečat tvoje duše na sebi. Ali v podobi: Pri prvem načinu gremo mi sami ven med kmete, kjer se živimo kakor le-ti od samega mleka in kruha narodne invencije, dočim ostanemo pri drugem načinu v koncertni dvorani, le okna odpremo na stečaj, da pustimo svežo vonjavo narave v umetno parfumovane prostore.

Vilhar se ne odločuje za nobeden teh načinov. Priproste harmonizacije narodnih pesmi njegove skladbe niso. Zato se od njih že preveč emancipujejo. Da bi pa mogli smatrati njegova dela za samostojne umotvore, daje zopet premalo svojega, zlasti premalo svoje umetnosti. Njegova sidra so takorekoč trajno zasajena v narodni pesmi; ne dvigne jih, da bi jadrval ven na široko morje lastne svobodne fantazije.

Je-li torej naša uvodna panegirika sama fraza? Gotovo ne! Mi se srčno veselimo vsake prikazni, ki nam oznanja vpliv narodnega miljeja na umetniško delo. Le iz narodnih tal — to naj vnovič naglašamo — se more poroditi ona glasba, ki si more priboriti mednarodno pohvalo in veljavo. »Kosmopolitisch ist nur für die Technik eine Quelle des Fortschrittes, für den Inhalt aber ein Siechbett.« Radi tega smo videli in vidimo še vedno v smeri, v kateri je Vilhar delal in dela, pravo pot, ki vodi v lepšo bodočnost — recimo jugoslovanske glasbe. A na tej poti se ne smemo ustaviti ali celo obstati, temveč jo je treba doiti. Vilhar pa stoji leta in leta na istem mestu. Opetovano²⁾ smo izrazili svoje mnenje v označenem zmislu. Naše mnenje je ostalo neizpremenjeno; neizpremenjeni pa so, žal, tudi ostali Vilharjevi dotični nazori.

²⁾ Tako smo na pr. že leta 1901., o priliki ljubljanske premiere Vilharjeve opere „Smiljana“ naglašali (Sl. N. št. 296 z dne 24. dec. 1901), da „ne zadostuje samo zabeležanje narodnih motivov (scil.: za umetniški smoter); to so neobsekani kameni, ki jih mora umetnik šele obdelati. Skladatelj naj da priprostemu surovemu materijalu obliko, delovanje njegovega duha je treba čutiti. Mogoče, da je Vilhar v tem oziru malo grešil; mogoče, da nam je dal premalo svojega. Na vsak način njegova izvrstna ideja še ni na vrhuncu razvoja. Treba bo iskati mejo, pri kateri se imata srečati narodni motiv in umetnost. Do sèm naivno delovanje neimenovanih posameznikov iz naroda, ustvarjanje melodičnih fraz in ritmike — tu se pa začenja delovanje izobraženega umetnika. Meni se zdi, da je Smetana v svojih operah zadel pravi tip narodnih oper, da je našel ono mejo . . . Glede harmonij in modulacij bo treba po mojem mnenju zavzemati bolj umetniško, bolj moderno stališče. Časi so minuli, ko je bil poslušalec zadovoljen, če mu je skladatelj tudi ves večer ponujal same navadne trizvoke: toniko, dominanti in par mediant . . .“ Zakaj te vrste tu prenatiskujemo? Prvič, ker hočemo svoje stališče, kolikor se da, točno in jasno precizirati in nasproti najnovejšim skritim insinucijam konstatirati, da nismo sovražniki temveč prijatelji, celo oboževalci iz naroda procvete glasbe. Drugič naj gotovi krogi vedo, da nismo morda vsled njihovih očitanih svojih mnenje sedaj spremenili, temveč to mnenje že javno izražali, ko o sedanjih rešiteljih jedino zveličevalne narodne pesmi še ni bilo ne duha ne sluha.

In še nekaj nam greni nekoliko užitek. To je navada, da Vilhar rad samega sebe kopira, da rabi rad vedno in vedno vnovič gotove melodične fraze in harmonične floskule, ki so mu posebno pri srcu, vsled česar izgledajo njegove novejše skladbe tuptam kakor pavzovane risbe starejših, že udomačenih del. Tako je postal Vilhar samemu sebi najnevarnejši plagiator, samega sebe posnemajoč in vedno samega sebe znova zrcaleč.³⁾

Toda Vilhar si v predležehih »Baladah« ni ostal zvest samo v ravno omenjenih točkah, v katerih se ž njim ne strinjamo, temveč tudi v vseh svojih pri nas premalo cenjenih vrlinah.

Glavno njegovo zaslugo — vpoštevanje narodnega duha — smo že omenili. Pri Vilharju vsled tega ni videti bledeh fizionomij, ki bi spominjale na učenjaško sobo; samo rdečelični obrazki se nam smehljajo iz njegovih del, ki se jim vidi, da dihajo zdravi, kisika polni zrak domačih logov in trat. Vzoren je njegov jasni slog, njegove prozorne oblike, njegovo pietetno ravnanje s človeškim glasom, ki so mu prideljene skoz in skoz le hvaležne vloge — same prednosti, ki jih pogrešamo pri marsikaterem skladatelju novejših dobe.

Vilhar obožava z absolutnim zaupanjem lepo okroženo, minuciozno pravilno skandirano melodijo. V njej leži njegova moč. Sijajnih, blestečih domislekov je tudi v predležehi zbirki le malo. Vilharjeva glasba je postavljena jedinole na čuvstvovanje — komponovana s srcem, ne z glavo. Tudi v tem oziru bo kmalu redka prikazen. Moderno naziranje sicer i mimo njega ni šlo brez sledu. O tem pričajo razni poskusi, kjer se približuje vsebini pesmi s kongenialnim izrazovanjem, prizadevanja, slikati v pesmi izražena čuvstva z glasbenim čopičem. Toda s takimi — navadno zelo posrečenimi — eksperimenti je avtor sila varčen. K popolni absorpciji glasbene iznajdbe v pesniški vsebini ne pride nikoli. Tesnega posestrimstva med glasbo in poezijo ne opazujemo pri njem. Za tako asimiliranje obeh umetnosti je njegova harmonika preveč priprosta in neizrazita. Kaj zna moderni skladatelj povedati s svojo bogato harmoniko, še ni dosti razjasnjeno. Zdi se mi pa, da je poleg melodične risbe in instrumentalnih barv ravno moderna harmonija najmočnejša činiteljica nove izrazovalne umetnosti. Ž njo samo se skladatelju včasih posreči, siliti poslušalca v zaželjeno razpoloženje. S tem, da hodi Vilharjeva harmonika po starih potih, se torej odpoveduje njegova glasba temu važnemu faktorju novostrujarskega aparata in se nagiblje radi tega tudi tam k absolutni glasbi, kjer bi bilo zasledovanje modernih umetnostnih idealov prav blizu ležeče. V redkih izjemah vidimo mi novi — kar je le naravno — najlepše točke predležehi zbirke.

Potrpežljivi čitatelj me vpraša: Katere so to? Rad bi se bil izognil temu vprašanju, ker stopa pri njega odgovoru osebni okus kolikor toliko v ospredje. A običajno je, da prerешetava kritik tudi posamezne skladbe in ponuja bralcu svoje mnenje o njih. Če se torej že mora zgoditi, naj še sledi specializovana ocena v par lapidarnih besedah:

„*Bosanski korabljar*“: Lahek, hvaležen moški zbor s tenorskim solom in orkestrom (klavirjem). Glavna tema nekoliko prikrajšana, ker spominja na »Planine solne, ve moj raj,« znani baritonski samospev iz Vilharjevega »Slovesa«. Motiv »Ljepe naše domovine« (str. 18 sl.) v premalo zanimivi obdelavi.

„*Na vrelu Bosne*“: Ne posebno zanimiv moški zbor a capella z basovskim solom. Melodična iznajdba precej plitva. Prava repertoarska skladba za komodna pevstva, katerim bo služil kot lahek in efekten paradni kos — enkrat za vselej!

„*Prognanik*“, balada za moški zbor, bas-solo, orkester (klavir): Skladba razmeroma velikanskih dimenzij, a ne more se reči, »božje dolgosti«. Trpi posebno pod tautologijami. Eni in isti skromni motiv pregnan skozi vse mogoče glasove, instrumente, višine in lege, ne da bi bil harmonično ali polifonsko

³⁾ Tudi na to dejstvo sem že zdavnej namignil. (Prim. „Südsteir. Post“, št. 6. z dne 6. febr. 1895.)

količkaj variiran. Basov solo (str. 38) reminiscenca na »Tu rod je moj« iz »Slovesa«. V obče precej cenena »društvena« muzika.

„*Na Ozlju gradu*“, moški zbor a capella, sopran- in bariton-solo (zadnji je petrifikovani »In zdaj planine ve moj raj« str. 49. Srečni melodični domisleki »Slovesa« so se sedaj vendar že dosti obrestovale!) Vsled učinkovitega in hvaležnega vokalnega stavka se ga bodo pridnejši zbori kmalu polastili, dasi v harmonskem oziru ni znamenit.

„*Bostan*“: Lahek, posrečen mešan zbor a capella.

„*Peter Svačić*“, moški zbor a capella s samospevi: Zelo učinkovita balada. Deloma naravnost dramatični momenti. Krasna guslarjeva pesem (str. 70) v izvrstno zadetem lokalnem koloritu in čudovita zborna epizoda (str. 75). Ta zbor pripočamo najtopleje.

„*Matija Gubec*“, mešan zbor a capella s samospevi: kulminacija cele zbirke in gotovo eno najboljših Vilharjevih del. Ginljivo besedilo F. Ž. Milerja. V resnici skoz komponovana skladba z dražestnimi domisleki. Že uvod (motiv smrtnega zvonca) in lepo deklamujoč Allegretto-del (str. 59) prava bisera vokalne literature. Hvaležnost »bim-bam«-motiva se izkazuje v Moderato-odstavku (str. 60), kjer stopa v kontrapunktno dotiko z drugo temo uvodnega dela. Sicer strašijo tudi tu semtertja starejši duhovi, da, celo tuji duhovi (na pr. Verdi, Smetana str. 63), a izvirni deli, v katerih se tu posrečijo Vilharju z razmeroma zelo pičlimi sredstvi mojsterske ilustracije, nas bogato odškodujejo. Vzhodno pobarvan bas-solo s karakteristno otožno zvečano sekundo dolgredé (str. 65), bariton-solo (st. 66) in končni zbor (str. 68) — pravo razkošje v lepih samoglasnikih in šumečih glasovnih masah. To je delo — take him for all in all — vredno, da ga vprizori »Glasbena Matica« boljše danes ko jutri. Z muzikalnim pripovedovanjem trpljenjske povesti o kronanju kralja Gubca je kronal Vilhar sam svoje dosedanje delovanje z najsijajnejšim diademom. *Krek*

Janko Žirovnik: Narodne pesmi IV. zvezek. Nabral in uredil za štiri enake glasove —. V Ljubljani 1910. Lastnina in zaloga konzorcija »Slov. Branika«. (Cena K 1'05).

Slovenci se imamo največ zahvaliti Janku Žirovniku, da se je marsikatera narodna pesem ohranila in da živi še danes. Marsikdo, ki ni imel sicer prilike med narodom samim slišati narodne pesmi, je zvedel za nje šele iz Žirovnikovih zbirk. Za Žirovnikom so potem prišli Hubad, Dev, Bajuk i. dr. Da je nabiranje narodnega blaga sploh zelo težaven in marsikdaj brezuspešen posel, to vem. Treba pa je, da ima nabiratelj poleg vztrajnosti še mnogo drugih kreposti. Pred vsem mora znati ločiti narodno od ponarodnelega, domače od tujega, vredno od nevrednega. Vse to mora razbrati, rekel bi, instinktivno, z absolutno gotovostjo; zato mora biti nabiratelj brezdvomno sam član naroda, med katerim hoče nabirati narodnega blaga. Celo takemu se primeri tuptam nezgoda.

V predležeci najnovejši Žirovnikovi zbirki je zbranih 30 pesmi. Nekatero izmed teh so že stari znanci, nekaj je novih, mnogo dobrih, nekaj slabih, nekaj celo nenarodnih. Ugaja mi pred vsem to, da se po zapisu dado peti skoro vse dvoglasno: I. tenor kot prvi, II. tenor kot drugi glas. Nekatero so postavljene previsoko, n. pr. št. 16., morda tudi št. 13., kjer se giblje I. tenor vedno v visokih legah. Pri drugih sega II. bas malce prenizko, n. pr. pri št. 5. Po mojem mnenju zapisane bi morale biti vse narodne pesmi v istem tonovem načinu, v katerem jih poje narod sam,¹⁾ in zdi se mi, da je to večinoma en edin tonov način, ki ne zahteva niti od tenoristov niti od basistov nenaravnega napenjanja in ki se s lahkoto prilaga glasovom neučenih narodnih grl. Pri št. 24., ki je novejša narodna, opazujem vpliv moderno harmonizirane narodne pesmi. Od znamenja* dalje si glasovi odgovarjajo več ali manj umetno, komplicirano. Ni sicer to mesto nelepo, a pristno narodno najbrže ni. Jaz sam sem to pesem tu na Primorskem

¹⁾ ?? Opomba uredn.

slišal od priprostih deklet brez zgoraj omenjenega dostavka in sploh priprostejše. Mogoče je, morda celo gotovo, da so si inteligentnejša pevska omizja ustvarila za svojo rabo bolj okusen konec. Št. 3., 16., 23. imajo še tudi druge napeve, zlasti ne vem, kam bi vtaknil št. 16. Spominja me tako neprijetno na neko nečedno nemško-latinsko študentovsko, katere besedilo se poje na to melodijo, ki morda ni narodna. Št. 28. ni narodna, temveč *Vavknova* ali *Cvekova*, ne vem natančno. Št. 17. je harmoniziral *Foerster*. Harmonizacija je sicer lepa, a ni povsodi primerna narodni pesmi. Zanimiva je št. 12. Modulacij kakor iz c-dura v e-mol ne pozna naša priprosta narodna pesem. Najbrž jo poje narod namesto:

i - ti v boj, ju - tri bo za - pu - stil dom tako - le:

ali podobno.

Izvemši prehoda v dominantno se giblje naša narodna pesem vedno v svojem temeljnem tonovem načinu. Menda bodo izjeme le zelo redke. Ritmično zanimiva je števil. 1. Števil. 7. je Žirovnik porazdelil v E takt, tako-le:

Moj fan - tič je na T'rolsko vandrov, moj fan - tič je na T'rolsko vandrov, moj fan - tič je na T'rolsko vandrov, oj zdaj pa gor' bo - lan le - ži.

Morda²⁾ bi bilo naravnejše tako:

Morda²⁾ bi bilo naravnejše tako:

rit.

Tudi št. 15. bi pridobila na drugačni takti porazdelitvi.

Želeti bi bilo, da bi Žirovnik melodijam podložil originalni tekst brez popravkov, v narodnem narečju. Seveda je pomislekov tudi proti temu, saj zbirka ne služi znanstvenim namenom, temveč pevskim zborom, dijakom, vojakom itd., ki jo bodo kaj radi jemali v roko. Zlasti vojake bi rad opozoril na to in druge enake zbirke. Vojak je tisti, ki zanaša v zbor kmečkih fantov največkrat pesmi. Prinese jih od svoje triletne

²⁾ Gotovo! Četrtninski odmor v vsakem drugem taktu je odveč. Uvrščen je štiričetrtninski šablona na ljubo. *Op. uredn.*

službe polno torbo. Med to množico pa je, vsaj v novejšem času, mnogo slabega, nekaj diši po opereti, po varijetjih, kabareti, drugo pa je naravnost nesramnega značaja v besedilu. Žal, da se marsikaj tako rado prime in z lahka izpodrine dobro narodno pesem. Častništvo in drugi inteligentnejši bi s primerno besedo lahko mnogokrat vplivali na podrejeno vojaštvo tudi v pevskem oziru. S prijaznim podpiranjem zbornega petja, nasvetovanjem dobrih zbirk narodnih in umetnih pesmi, z malimi nagradami i. t. d. bi se v vojaki zbudil tudi pevski estetični čut, ki bi bil, če bi ga prinesli dosluženi vojaki med stanovalce svoje vasi, celemu narodu v korist in povzdigo. Ker nimamo še pevskih zbirk, namenjenih nalašč vojakom za na »marš«, v vojašnici itd., primejo se naj slovenski vojaki Žirovnikovih, Devovih, Bajukovih in drugih zbirk. Pri vsaki kompaniji se gotovo najde eden ali celo več, ki ima nekoliko glasbenega znanja in bi vsled tega lahko zbral krog sebe nadarjene pevce-vojake in si s tem pridobil lepih zaslug za razširjanje slovenske pesmi. Morda bi celo založništva takih zbirk zamogla in hotela poslati nekaj brezplačnih izvodov na poveljstva slovenskih polkov s prošnjo, da jih porazdelijo med vojake pevce, da na tak način dobro izpodrine slabo in nevredno. Vsekakor bi bila misel vredna uvaževanja.

Žirovnikovo zbirko tedaj kar najtoplejše priporočamo.

Emil Adamič

Marko Bajuk: Odmevi naših gajev.¹⁾ II. zvezek: Slovenske narodne pesmi. Priredil —. Založila »Katoliška Bukvarna«. V Ljubljani 1910. Cena vezani knjižici K 1.40.

Obžalujemo, da se s skladateljem topot nikakor ne moremo strinjati. Nočemo tu ponavljati, kar smo že v oceni Vilharjevih »Balad« — kakor menimo — dovolj jasno povedali. Tam smo tudi obširneje govorili o obdelavi narodnih pesmi, kakor si jo mi predstavljamo. Ali harmonizovana narodna pesem ali umetnostni produkt! Za eno teh vrst se je obdelovatelju odločiti. A tudi Bajuk se ni odločil. Kakor greši Vilhar pri drugem načinu, tako Bajuk pri prvem. Vilhar nam hoče podati umetnost, pa nam daje večinoma le naravo; Bajuk meni, da služi naravi, pa koketira z umetnostjo. V škodo Bajukove zbirke pa pride k temu še druga razlika: Vilharjeva zunanja oblika prenaša najstrožjo kritiko, kar se gledé slednjič objavljenih Bajukovih pesmi nikakor ne more trditi.

Bajukova zbirka ima očitno namen, da nam poda harmonizovano narodno pesem. Akcent njegovega delovanja leži torej na harmonizovanju. To njegovo nalogo je avtor, žal, ekstenzivno interpretoval, zgrešil pot, prestopil mejo med narodno in umetno pesmijo. Pridrževal je melodijo in tekst, hkratu pa vendar kar svojevoljno eksperimentoval s heterogenskimi melodičnimi elementi. Tako je iz narodne pesmi in drugega melodičnega gradiva, ne da bi se mu bilo posrečilo samostojno, kaj še umetniško delo, ustvaril nekaj novega, kar ni narodno, ne umetno, ne riba, ne meso, ne narava, ne umetnost, temveč žalosten allotrion, za življenje nesposoben homunculus. V vpletenih samospevih, ki so vrhutega vsi po enem kopitu in učinkujejo sčasoma prav utrudljivo, vidimo slogu in cilju popolnoma nasprotujočo estetično zablodo, ne glede na to, da dokumentujejo mestoma skoraj šolarsko neokretnost v polifonskem stavku. Najžalostnejše je to, da je postavil Bajuk sam še svojo zgovornost v službo svoje po našem mnenju napačne ideje in skuša (Slovenec št. 273—275 z dne 30. nov. do 2. decembra 1910) to idejo zagovarjati in propagirati; kajti sicer bi se moglo smatrati njegovo najnovejše delo vsaj le za trenotno zablodo, za premalo premišljeno in prenagljeno enunciacijo, preko katere bi se moglo iti na dnevni red. Tako pa

¹⁾ Ker smatramo vse, kar je v zvezi z našim narodno-glasbenim zakladom, za sila važno in vredno, da se objektivno in vsestransko prerešuje, in ker hočemo na vsak način prepričati, da bi se zaslužnemu avtorju morda zgodila krivica, smo naprosili še drugega kritika, da nam pove še on svoje mnenje o predležeci zbirki. Upamo, da dobimo njegovo oceno do prihodnjega zvezka. Da so predali „N. A.“ avtorju samemu za stvarno antikritiko seveda tudi na razpolago, ni treba znova naglašati. Op. uredn.

moramo izdajatelja kar najodločneje prositi: hands off od naše narodne pesmi! Če ji hočeš služiti kakor doslej, srčna ti hvala! Če ne, pusti našo narodno pesem pri miru! Kajti mi jo hočemo uživati v pristni, nepokvarjeni obliki.

Že drugod, in slednjič vnovič ocenjuje Vilharjeve »Balade«, smo namigavali, na kak način bi imel izdajatelj narodnih pesmi — v kolikor noče morda služiti znanosti, kar bi bilo pač najkoristnejše delo na tem polju — priliko, da pribori narodni pesmi vhod v koncertno dvorano. Le v okviru harmonijske opreme bi smel retuširati s finim rahlim okusom. A tu zadostuje včasih malenkostna varijanta, da napravi iz priproste narodne pesmi zanimiv koncertni kos. Najmanjše »preveč« utegne ves vtisk pokvariti. Harmonizatorja narodnega gradiva bi hoteli primerjati z otroškim zdravnikom. Posebno nežno roko mora imeti in se kolikor možno uživati v naivno, včasih primitivno bitje, ga razumevati, se mu prilagojevati. A tudi znanje in spretnost njegova ne smeta biti manjši ko pri zdravniku za odrasle. Nasprotno: Ker so pri otroku — kakor pri narodni pesmi — vse dimenzije zmanjšane, vsi udje nežnejši, vse prikazni manj očitne, mora njegovo posebno rahlo in skrbno roko, njegovo posebno bistro oko voditi univerzalno znanje v vseh zdravilstvenih strokah. Tako bi moral imeti oni harmonizator, ki hoče narodni pesmi pripraviti pot v koncertno dvorano, vse pridobitve glasbene umetnosti v mezincu. Če bodi umetniku narodna pesem bogat studenec milega proučevanja, ne sme pa tudi harmonizator pozabiti, da nič ne škoduje, če je umetnik, da mu je celo neobhodno potrebno, da razpolaga z onim teoretičnim in tehničnim znanjem ustvarjajočega umetnika, ki je predpogoj vsakršnega delovanja na glasbenem polju.

Če sedaj vprašamo, kako je rešil Bajuk svojo nalogo v harmonskem oziru, moramo zopet z obžalovanjem konstatovati, da slabo. Bajukove harmonije so skoraj brez izjeme nezanimive, in lahko se reče, da avtor ravno v tej smeri, v kateri bi se bil mogel odlikovati, ničesar ni storil za povzdigo narodne pesmi. Kakofonije v vokalnem stavku, kakoršne se nam ponujajo tu, mejijo ob mejo absolutno prepovedanega. Stavki je tako napolnjen s hudimi grehi zoper blagoglasje zborovskega stavka, da ne moremo in nočemo čitatelja utruditi z navajanjem posameznih hib. Šele če bi se naša ocena raditega smatrala za neutemeljeno ali ilojalno, in bi se zahtevala od nas specifikovana sodba, bi bili seveda takoj pripravljeni, svoj izrek podpreti z dejstvi. Vsa izdaja napravi sploh vtisk nedovršenosti, o čemer priča med drugim tudi dejstvo, da manjkajo pri mnogih pesmih zaznamovanje časovnega merila in potrebni dinamični znaki.

Obžalujemo, da te zadnje zbirke Bajukove ne moremo priporočati niti za koncertno dvorano niti za uporabo v ožjih, privatnih krogih. Obžalujemo, da je avtor zašel v nevdržljivo idejo, in obžalujemo, da je to idejo topot izpeljeval na način, ki ne prenaša stroge kritike. A nočemo domoliti bolesti polnega rožnega venca, ker ni namen teh vrst, da ostrašimo avtorja, ki si je ravno na polju narodne glasbe že pridobil velike zasluge. Obsoditi je bilo le, kar je po našem mnenju obsoje vredno, da dosežemo, da opusti skladatelj svojo novo metodo in krene na akreditirano staro, a pravo pot. Ravno prejšnje delovanje Bajukovo nam daje povoda za upanje, da bomo mogli svojo jeremiado prav v kratkem nadomestiti z veselim »Laudamus te!«

Končno bodi omenjeno, da je zunanja oprema Bajukove zbirke — kakor vseh muzikalij, ki so v zadnjem času izšle v »Katoliški Bukvarni«, — vsega priznanja vredna. *Krek*

J. Žirovnik: Narodne pesmi za mladino. I. zvezek. Učiteljska Tiskarna. Cena 20 v.

Izdajatelj, naš neumorni nabiratelj in prireditelj narodnih pesmi, je podal kot plod svojega dolgoletnega in plodonosnega delovanja na tem polju imenovano zbirko. Doslej je izšel 1. zvezek (od treh), obsegajoč 20 večinoma znanih a priljubljenih pesmi, ki so v dvoglasni prireditvi namenjene predvsem ljudskošolski mladeži. Narodne pesmi, ki se nahajajo v zbirki, so ali v prvotni obliki, torej z neizpremenjenim besedilom, ali pa

imajo podložene tekste, vzete iz ljudskošolskih čitank; vsprejete pa so v pesmarico tudi ponarodnele pesmi. Morda bi bil vsled tega primernejši drug naslov delcu. Toda, to je postransko.

Vsebina je namenjena najnižji stopnji ljudske šole ter odgovarja v muzikalnem oziru, kakor i glede besedila docela učenčevim zmožnostim. Vidi se, da je sestavitelj izkušen praktik. Dvoglasni stavek je lahek in korekten, tonski obseg in višina sta primerna. Le glede podlaganja besedil imamo glasbeniki druge nazore. V praksi se to seveda uporablja, ali z muzikalnega stališča ni odobravati. Res je, da je na ta način le najmanjši in tudi vselej ne najlepši del naše narodne glasbe pristopen za ljudsko šolo. Ljubimskih pesmi in raznih napitnic pač ne smemo popevati v šoli. A sestavljatelji nemških ljudskošolskih pesmaric so našli svoječasno drugo pot — vzprejeli so nekako idealizirano narodno pesem v ljudsko šolo in uprav to postopanje bi toplo priporočal. Napev, osobito pa besedilo, se zloži na novo in sicer na podlagi narodnih motivov. Pripoznan skladatelj in nabiratelj nemških narodnih pesmi, *L. Erk* (* 1817, † 1883) in pesnik *Hoffmann pl. Fallersleben* sta ustvarila skupno take umotvore. Kako izvrstno sta vedela ubrati narodno struno ter pogoditi značaj otroški, kaže dejstvo, da se njune pesmi še danes najdejo po vseh ljudskošolskih pesmaricah. (N. pr. »Winter ade«, »Summ, summ«, »Kuckuck ruft« i. dr.) Te pesmi so potom ljudske šole spet našle pot v narod in ljudstvo jih je sprejelo takorekoč na novo; saj so jim tudi stare znanke v novi in lepši obleki.

Uverjeni pa smo, da bo Žirovnikova zbirka dosegla svoj lepi namen: vzbujala bo v otrokih veselje do petja ter pomagala razširjati potom ljudske šole narodno pesem. Pesmarica v svoji ročni obliki pa gotovo ostane učencem zvesta spremljevalka tudi takrat, ko že zapustijo šolo. *H. Druzovič*

Glasbena društva.

Iz »Izvestij Glasbene Matice v Ljubljani in podružnic v Gorici, Kranju in Trstu o 38. društvenem letu 1909/10.« (Sestavil in izdal odbor, Ljubljana, Glasbena Matica 1910) posnemamo sledeče podatke: Delovanje leta 1872. ustanovljene »Gl. M.« je trojno: ona izdaja muzikalije, vzdržuje glasbeno šolo in prireja koncerte. Kot glasbeno-literarni zavod obstoja že 38 let; šola vzdržuje 28. leto, kot koncertni zavod deluje 19 let. V »Gl. M.« se snuje tudi glasbena knjižnica. Šola je obsegala 16 učnih predmetov: glasbeno teorijo, harmonijoslovje,¹⁾ kontrapunkt, glasbeno zgodovino, zborovo petje (v šolskem, v dijaškem in v koncertnem zboru ter v zborovodskem tečaju), samopetje, klavir, gosli, čelo, flavto, klarinet, obo, fagot, rog, pozavno in kontrabas. Vpisanih rednih učencev je bilo 416, za 41 več nego lani. Obiskovalo je pouk v teoriji koncem šolskega leta 123, v harmonijoslovju 14, v kontrapunktu 3, v zborovem petju 137, v samopetju 23, na klavirju 198, na goslih 84, na flavti 7, na klarinetu 2, na rogu 1, na pozavni 1. 2 učenca na čelu, 1 na kontrabasu, 1 na oboi so tekom leta izstopili. Šola stoji pod artističnim vodstvom koncertnega vodje *Mateja Hubada* in pod administrativnim vodstvom šolskega ravnatelja *Frana Gerbića*. Učiteljev je bilo 17. Javne glasbene produkcije so se vršile dne 9., 13. in 15. junija (glej poročilo »N. A.« IX/37). Koncert je bil samo eden, a se je trikrat ponavljal. (Primeri poročilo »N. A.« IX/31). Za društveno leto 1909/10 je izdala

¹⁾ Predlagamo, da se rabi za nemško »Harmonielehre« dosledno beseda »harmonijoslovje«, ker je »harmonija« pač kaj drugega, za »Formenlehre« pa »oblikoslovje«.

»Gl. M.« XXXVII. zvezek po Mateju Hubadu urejenih zborovskih partitur pod naslovom »20 moških in mešanih zborov«. Pevski zbor »Gl. M.« je štel 149 članov, in sicer 93 dam in 56 gospodov. Računski sklep za dobo od 1. julija 1909. do 30. junija 1910. izkazuje rednih dohodkov 49.719 K 89 v, izvanrednih dohodkov 9849 K 40 v, rednih stroškov pa 50.501 K 38 v.

»Gl. M.« ima podružnice v Gorici, v Kranju in v Trstu. Podružnica v Gorici je imela tri učne moči, ki so poučevale 129 rednih učencev glasbeno teorijo, zborovo petje, klavir in gosli. Podružnica je priredila dva koncerta in dva pevška večera, šola pa akademijo in javno produkcijo koncem šolskega leta. Šolski in koncertni vodja je bil *Josip Michl*. Podružnica v Kranju je imela 6 učnih moči, ki so podučevali glasbeno teorijo, zborovo petje, klavir in gosli. Šolski vodja je bil *Žiga Polašek*. V podružnici v Trstu so podučevale 4 učne moči 30 gojencev teorijo, zborovo petje, klavir in gosli. S pevskim zborom, ki šteje 51 članov (26 dam in 25 gospodov) sta se priredila dva koncerta. Šola je nastopila v javni produkciji koncem šolskega leta. Začasni šolski in koncertni vodja je bil *Karol Mahkota*.

Tržaška podružnica »Glasbene Matice« namerava izdati glasbeno zapuščino svojega ožjega rojaka, skladatelja *Antona Hajdriha*.

Odbor »Glasbene Matice« v Ljubljani se je konstituiral za leto 1910/11 tako-le: Predsednik: *dr. Vladimir Ravnihar*, odvetnik. Namestnik: *dr. Janko Bezjak*, c. kr. gimn. ravnatelj in šol. svetnik. Tajnik: *dr. Janko Žirovnik*, odvetniški kandidat. Namestnik: *Vendelin Sadar*, mestni učitelj. Blagajnik: *dr. Josip Krevel*, not. kandidat. Namestnik: *Anton Petrovčič*, c. kr. rač. svetnik. Šolski nadzornik: *dr. Janko Bezjak*, c. kr. gimnazijski ravnatelj in šol. svetnik. Namestnik: *P. Hugolin Sattner*, župnik, knez. šk. svetnik, skladatelj. Knjižničar: *prof. Anton Jeršinovic*. Namestnik: *Anton Lajovic*, c. kr. sodni avskultant in skladatelj. Gospodar in upravitelj društvenih hiš: *Fran Kobler*, c. kr. dež. sodni svetnik. Namestnik: *Fran Milčinski*, c. kr. dež. sodni svetnik. Preglednik poverjeništvu: *dr. Vladimir Rudež*, zdravnik. Namestnik: *Stanko Premrl*, stolni vikar in skladatelj. Pravni zastopnik: *dr. Vladimir Ravnihar*. Odbornika brez izrecnega poslovanja: *dr. Fran Mohorič*, c. kr. okr. sodnik, *dr. Josip Mantuani*, c. kr. prof., muz. ravnatelj. Virilni glas v odboru ima koncertni vodja *Matej Hubad*. Odseki so bili sestavljeni iz sledečih odbornikov: Artistični: Hubad, Gerbič, P. H. Sattner, Premrl, dr. Mantuani, Lajovic. Odsek za evidenco in nabavo novih članov: dr. Rudež, P. H. Sattner, dr. Mohorič, Sadar, Lajovic, Hubad. Odsek za upravo pokojninskega zaklada: dr. Krevel, Gerbič, Jeršinovic. Šolski odsek: dr. Bezjak, dr. Mantuani, Gerbič, Hubad, Premrl, P. H. Sattner. Finančni odsek: dr. Krevel, Hubad, Milčinski, dr. Žirovnik, Petrovčič, Kobler. Predsednik je kot tak član vsakega odseka.

Pri glavni skupščini »Zveze slov. pevskih društev« so bili izvoljeni: za predsednika *dr. Janko Žirovnik*, za »Zvezinega« pevovodjo *dr. Pavel Kozina*, za njegovega namestnika *Zorko Prelovec*. V odbor so bili izvoljeni: *dr. Franc Černe*, *Ivan Dražil*, *Pavel Fabiani*, *Pavel Gorjup*, *Albin Lajovic*, *Andrej Rapé*, *dr. Franc Šturm* in *Jan Zorko*. Namestniki odbornikov pa so: *Franc Globelnik*, *Franc Marolt*, *Matej Oblak* in *Ivan Završan*. Revizorja sta: *Ivan Kocmur* in *Ignacij Novak*.

Pri glavni skupščini »Saveza hrv. pjev. društava« so bili izvoljeni: za predsednika *Milan Krešič*, za podpredsednika *prof. Dušan Mocnaj*, za tajnika *dr. Ante Javand*, za blagajnika *Ljudevit Kossär*, za zvezinega pevovodjo *prof. Vjekoslav Rosenberg-Ružič*. Prihodnja glavna skupščina »Saveza« bo leta 1911. v Virovitici, ker bo praznovalo tamošnje pevsko društvo »Rodo-ljub« svojo tridesetletnico leta 1911.

Konservatoriju v Pragi se je letos državna podpora zvišala od 90.000 K na 120.000 K. K tej vsoti pač ni podpora naše »Glasbene Matice« v znesku 4000 K v nikaki primeri.

Slovenski glasbeni svet.

Pevsko in Glasbeno Društvo v Gorici (podružnica Glasbene Matice v Ljubljani) je proizvajalo na svojem XV. koncertu dne 3. dec. 1910 *Bendlov* moški zbor s tenorovim solom in spremljevanjem klavirja »Tatranska vijolica«, *Devova* moška zbor »Tihi veter od morja« in »Hrepenenje«; ženski zbor je prednašal tri *Dvořákové* »Moravske dvospeve« (»Oj, zeleni, travica . . .«, »Ujeta« in »Na Begu«), mešani zbor pa *Brahmsovo* »Dekle«. Pri koncertu, ki ga je dirigiral zborovodja *Josip Michl*, je sodelovala pevka *Berta Jawurkova* s češkim programom. Le *Pavčičev* samospev »Pastarica« je našel milosti pri njej. Ves spored kaže, da je društvu negovanje slovenske glasbe zadnja briga. Vedno znova nam silijo v pero začetne besede iz prvega Ciceronovega govora In Catilinam: Quousque tandem . . . ?

Zveza Slov. Pevskih Društev v Ljubljani je pokazala s svojim dne 4. decembra 1910 prirejenim koncertom, da ji leži slovenska glasba pri srcu. Častila je dva zaslužna skladatelja *Davorina Jenka* in *Frana Gerbiča* z izvajanjem njunih skladb in posvetila znaten del sporeda novejši slovenski produkciji. V proslavo Jenkove petinsedemdesetletnice je izvajala »Slov. Filharmonija« skladateljevo uverturo »Kosovo«, moški zbor Glasbene Matice pa je pel pod vodstvom *M. Hubada* njegov zbor »Na moru«. Isti zbor je prednašal *Gerbičevo* »Slanco«, in dr. *Pavel Kozina* je pel štiri nove pesmi *Gerbičeve* (»Nihče ne ve«, »Akord v molu«, »Trubadurka«, »Pogled v nedolžno oko«) v proslavo sedemdesetletnice tega skladatelja. Tako je prav! Le narod, ki zna primerno ceniti svoje zaslužne može, je vreden, da jih ima. Isto tako hvalevredno in razveseljivo pa je dejstvo, da so posamezna sodelujoča društva tudi najnovejši slovenski glasbi oddajala svoj obulus. Tako se je vrli »Žirovnikov zbor« v Št. Vidu pri Ljubljani, čegar delovanje na polju narodne pesmi ne moremo prehvaliti, produciral z dvema mešanima zboroma našega *Adamiča* »Fantu« in »Lipa« (izšla v »N. A.« VI/35 oziroma I/102). Da je dal tudi narodni pesmi, kar ji gre, se razume pri Žirovniku samo ob sebi. V krasni, po *Žirovniku* izvrstno harmonizovani narodni »Se davno mrači« je bil ta zbor šele v svojem pravem elementu. Bog nam daj le deset Žirovnikov in ravno toliko Žirovnikovskih zborov, pa bo naša narodna za vedno varovana in spoštovana, kakor zasluži. Tudi »Ljubljanski Zvon« se je pod vodstvom marljivega pevovodje *Zorka Prelovca* lotil novega *Adamičevega* zbor »Vasovalec«, in če pod istim dirigentom stoječi pevski zbor trgovskega društva »Merku« ni hotel in mogel zaostati za njim temveč tudi nudil kaj novega, še nenatisnjenege (*Adamičevo* »Ljubico«), je to popolnoma umljivo. Tudi mešani zbor Čitalnice v Kranju pod *Rusovim* vodstvom je poleg *Devove* »Barčice« zapel eno *Adamičevo* (»Zaman pod oknom«, izšla v »N. A.« VIII/58). Lahko se torej reče, da je bil Zvezin koncert posvečen ne samo Jenku in Gerbiču, temveč tudi najpopularnejšemu mlajšemu skladatelju med Slovenci, *Adamiču*. To bodi našemu sotrudniku v zadoščenje in v odškodnino za marsikatero nezasluženo, nepravično besedo, ki jo je moral slišati ali čitati v zadnjem času. Največja pohvala, ki je more biti deležen ustvarjajoči umetnik, leži vendarle v dejstvu, da se njegovi produkti reproducirajo. Kaj si naj drugega želi? — Koncert je bil prvi lovorov list v vencu, ki si naj prisluži »Zveza« v službi naše domače glasbe. Hvala ji in vivat sequens!

Podružnica Glasbene Matice v Trstu je priredila dne 17. decembra 1910. svoj drugi koncert s sodelovanjem *Julija Betetta*, dvornega opernega pevc, in vojaškega orkestra. Za danes bodi omenjeno, da je pel *Betetto* dva slovenska samo-

speva in sicer *Michlov* »Človeka nikar« in *Beranovo* »Podoknico« (izšlo v »N. A.« VIII/14). Zbor sam ni prinesel ničesar pomembnega iz novejšje literature. Natančnejše poročilo sledi v prihodnjem sešitku.

Iz »N. A.« so se prednašale razun gori in v koncertnih poročilih omenjenih med drugimi še sledeče skladbe: *Dr. A. Schwab*: »Večer na morju« in »Oj dekle, kaj' s' tak' žalostno?« moška zbor (Trst, Kvartet Slov. akad. fer. društva »Balkan«), *Korun*: »Potrkali na okno« četverospev (istotam), *Adamič*: »Dekletce, podaj mi roko«, mešan zbor, in *Krek*: »Idila« mešan zbor. (Oboje: Ljubljana, Narodna čitalnica).

Pantomimo dr. Josipa Ipavica »Moziček« so predstavili dne 7. decembra 1910 v Slovenski Čitalnici v Trstu. (Klavirski izvleček te pantomime je izšel v Schwentnerjevi založbi v Ljubljani. Cena K 5.—.)

Na koncertu Slovenske Filharmonije dne 11. dec. 1910 so prednašali vprvič *Foersterjevo* »Slovansko suito«. Sodelovala je violinistka *Stella Krügerjeva*, ki je igrala med drugim Mendelsohnov violinski koncert s spremljevanjem orkestra.

Nove skladbe, ki so došle uredništvu v oceno:

Janko Leban: Zbirka cerkvenih pesmi. Za mešani zbor z enim samospevom uglasbil oziroma harmonizoval — Ljubljana, Katoliška Bukvarna 1910. (K 1.—.)

Osem samospevov s spremljevanjem klavirja. (1. Anton Lajovic: Serenada. 2. Anton Lajovic: Nočne poti. 3. Emil Adamič: Na lipici zeleni. 4. Emil Adamič: Pri studencu. 5. Emil Adamič: Planinec. 6. Josip Pavčič: Pastarica. 7. Josip Pavčič: Pred durmi. 8. Vladimir Flögel: Jednom kad za tihih majskih noči . . .) Ljubljana. Glasbena Matica 1910. (K 3.—.)

Anton Foerster: Sedem moških zborov. XXXVIII. zvezek Matičinih zborovskih partitur. (1. Tri mi tuge. 2. Razbita čaša. 3. Vihar. 4. Na boj! 5. Spak. 6. Podoknica. 7. Umrl je mož.) Ljubljana. Glasbena Matica 1910. (K 4.—.)

P. Angelik Hribar: Obhajilne pesmi za moški zbor. Drugi natis. (Hribarjeva cerkvena glasbena dela, I. zvezek.) Ljubljana. Katoliška Bukvarna 1910. (Partitura in 4 glasovi K 3'60, posamezni glasovi K —'40.)

P. Angelik Hribar: Adventne in božične pesmi. Za mešan zbor zložil in izdal — Ljubljana. Katoliška Bukvarna 1911. (Partitura K 2'40, glasovi po K —'60.)

Anton Dobronič: Sumorni akordi. Romance za sitno grlo (sopran ili tenor) uz glasovirsku pratnjo. Vlasništvo auktorovo. Jelsa. (Komisionalna raspčava Stj. Kugli, Zagreb). (K 4.—.) (Ocene navedenih del prinesemo po možnosti).

»Iz mladih dni pesnika Simona Jenka in skladatelja Davorina Jenka« je naslov razprave, ki jo je objavil *Makso Pirnat* v letnem poročilu Kranjske gimnazije za šolsko leto 1909/10. (Cena K —'60.)

Novi dunajski dnevnik »Slavisches Tagblatt«, ki posvečuje svojo posebno pozornost tudi kulturnim in umetniškim težnjam slovanskih narodov in zasleduje zlasti slovensko umetnost in literaturo s simpatično vestnostjo, je prinesel izvleček *Jenkovega* članka iz »N. A.« IX/17 v prevodu (štev. 1. z dne 7. novembra 1910) in daljši podlistek o *Davorinu Jenku* za skladateljevo petinsedemdesetletnico (štev. 3. in 4. z dne 9. oziroma 10. novembra 1910), ki ga je spisal *G. K.* (Gojmir Krek). O 6. številki »N. A.« je priobčil »Slavisches Tagblatt« (štev. 9. z dne 17. novembra 1910) kratko oceno, ki jo zaključuje s toplim priporočilom naše revije, »da dieselbe unter der fachmännischen Redaktion des Komponisten Dr. Gojmir Krek zu einer der besten Publikationen der slavischen Musikliteratur geworden ist«.

»Ljubljanski Zvon« prinaša v 12. sešitku 1910. oceno 4. do 6. številke »N. A.«, ki jo je spisal *E. Adamič*. Ne da bi se spuščali v kako antikritiko — kar načeloma le tam storimo, kjer imamo opraviti s konkretnimi, specializovanimi, a po našem mnenju neopravičenimi očitki — ugotavljamo dejstveno, da ni resnično, da bi bil urednik o »ostalnih petih« (to je o

Ocvirku, Mirku, Adamiču, Šantlu in Duganu) pisal, da »morajo vsled polovičarskih študij ostati vse svoje žive dni le boljši ali slabši diletantje in amaterji«. Res je le, da sem, ocenjujé Premrlovo »Fugo«, izrazil željo, »naj bi le dosti takih imeli, ki so svoje študije res dovršili in ki vsled tega niso kakor večina naših skladateljev obsojeni, ustaviti se na polovici pota, ostati vse žive dni polovičarji«. Da se ta opazka ne tiče v dotični številki zastopanih skladateljev, je iz nadaljnega konteksta dotičnega članka (IX/46) jasno razvidno. Sicer pa upam, da mi nihče ne podtika opazke, s katero bi žalil svoje lastne visoko cenjene sotrudnike, hkratu pa gotove umetnike in sebe na več ko aroganten način poveličal na njihove stroške. Jaz smatram torej dotični citat kot lapsus calami, ki ga je povzročila sicer zelo hvalevredna, a tu, žal, usodepolna naglost poročevalčeva, in prosim, da vzamejo zadeti skladatelji to mojo izjavo na znanje.

Krek

V svojem spisu »Odmevi naših gajev« (Slovenec štev. 273—275 z dne 30. nov. do 2. dec. 1910) se drga Bajuk čisto po nepotrebnem in na obžalovanja vreden način ob našo novejšo umetno glasbo, češ, da je le »monopol nekaterih ljudi«, da »še sploh nimamo umerjene domače glasbe«, da »segamo le (!) po hipermodernih produkcijah, ki nosijo velikokrat znamenje bolne prenapetosti«. Če bi slovenski Tolstoj svoje trditve le bil tudi podprl z dejstvi! Kdor zasleduje programe naših glasbenih društev leta in leta tako pazljivo kakor pisec teh vrst, mora le konstatovati, da je naravnost sramotilno — za nas, ali za društva? le to je vprašanje —, kako malo se je do sedaj oziralo na desetletna prizadevanja novejših skladateljev. In sedaj, ko smo si komaj priborili vsaj to, da nas tupačam, dasi tako dosti redko, vpoštevajo pri sestavljanju koncertnih programov, sedaj pride novi zveličar in nas žene ven iz templja umetnosti, kakor bi bili škodljivci slovenske kulture. Kdor ima bistre oči, mora opazovati, da so mlajši narodi v umetnostnih stvareh vedno in povsod najprej napredovali v obliki, v zunanostih umetnostnih pojavov. (Primeri naše slikarstvo!) Začetek vsakega napredka na umetniškem polju leži v posnemanju zunanjih znakov umetnosti višjekulturnih narodov. Duh se zadnji razvija in osvobojuje iz tujih vplivov, on se zadnji osamosvoji. Treba torej malo potrpežljivim biti. Komaj deset let delamo glasbeni naprednjaki, pa se od nas zahteva, da smo sami geniji. Kdor ni ničesar drugega slišal kakor naše stare umetne in naše narodne pesmi, ta nam nikoli ne ustvari velikega dela bodočnosti. On, ki ga čakamo tako nestrpno, bo napojen s tujimi spoznavanji, od nas pa se bo razločeval po duhu, ki ga bo vdihal našim naprednim formam, in ki mora biti duh genija. Če bi poznal Bajuk duševni razvoj po njem citiranega Smetane, največjega častilca in posnemalca Wagnerjevega (!), bi bil z nami prepričan, da predhodniki našega glasbenega zveličarja nikakor ne bodo obdelovalci, harmonizatorji ali enostranski oboževalci narodnih pesmi, ampak naše vrste ljudje, ki mu vsaj v eni panogi, v formi, pripravljajo pot. Radi tega spoštujte nas barem kot »vpijoče v puščavi« in ne zaničujte Janezov, ker niso Kristusi!

O Franu Gerbiću prinaša zagrebški »Pjevački Vjesnik« (štev. 7—9 l. 1910) kratko biografsko črtico.

Alojzij Sax †. 13. novembra 1910 je umrl učitelj pri silne delavnice in pevovodja raznih pevskih društev v Ljubljani, *Alojzij Sax*. Pokojnik je bil tudi delaven kot slovenski skladatelj.

Hrvatski skladatelj pater dr. Marković je umrl v sinjskem frančiškanskem samostanu, star 70 let.

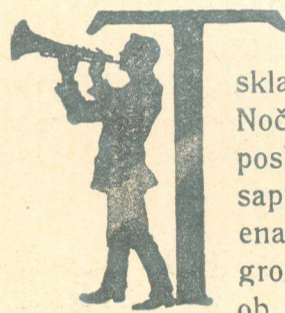
Pevec Franc Naval-Pogačnik, ki je v zadnjih mesecih po vseh velikih mestih koncertiral z najboljšim vspehom (tako kot operni kakor kot koncertni pevec), je debutiral dne 25. oktobra 1910 kot dramatični pisatelj. Njegovo dramo »Pismo« so predstavljali v gledišču v Kral. Vinohrádyh pri Pragi. Žel je z njo priznanje občinstva. V kratkem uprizorijo njegovo veseloigro »Črna roža«.

Anton Razinger, od prvih početkov »Glasbene Matice« nje delaven član, je praznoval svojo šestdesetletnico. Najstarejšemu pevcu v zboru na čast je priredila »Gl. M.« dne 7. decembra 1910 pevski večer. Izročena mu je bila o tej priliki prstan z briljanti.

Ob petdesetletnici himne »Naprej zastava Slave« priobčuje novi srbski list »Tribuna«, ki izhaja v Belemgradu, v svoji 3. štev. lepo uspelo sliko *Davorina Jenka*, faksimile partiture »Napreja« in nekaj vrst o življenju in delovanju skladateljevem, v katerih zabeleži med drugim tudi sledeči interview s skladateljem: Na vprašanje, ako morda izvira melodija jubilejne pesmi (scil. himne »Naprej«) iz kakih starejših motivov, je Jenko odgovoril: »Ne, ta melodija je moj umotvor!« »Ali je ona proizvod daljšega truda?« »Ne, ona je plod hipnega navdušenja«, je odgovoril Jenko. »Kdaj ste himno Naprej zastava Slave prvič in kdaj zadnjič dirigirali?« »Prvič sem jo dirigiral pred 50. leti v Ljubljani, zadnjič pa na nekem koncertu Belgrad. pevskega društva«.

Naše skladbe.

Topot nam podaje *Adamič* s svojo klavirsko skladbo »Morje« nekoliko programske muzike. Noč na morju! Popolna tišina. Le tu pa tam poskoči gibčna ribica nad zrcalo ali igra lahna sapica z vodo, v katero posegajo rahlo in enakomerno vesla samotnega čolna. Včasih se grozno lepi kolos v spanju stegne, voda pljuska ob obrežje. Sicer vse tiho . . . Skladatelj pripravlja ciklus šest morskih slik, h katerim je vzel legendo iz *Aškerčevih* »Jadranskih biserov«. Pogovarjajoč se s piscem o naši umetnosti izrazil je pesnik opetovano svoje začudenje, da se naši upodablajoči umetniki tako malo zanimajo za morje, to zakladnico vsakega umetnika. Moral sem mu pritrditi. Takrat »Jadranski biseri« še niso bili spesnjeni, vsaj v blestečo verižico še niso bili zvezani. Sedaj imamo njegovo apoteozo slovenskega morja. Veseli nas, da je morda glasbenik prvi, ki je sledil pesniku in posvetil večje delo občudovanju in poveličanju najkrasnejšega, kar nosi zemlja . . .

Sledi *Lajovičev* samospev »Zunaj na rahlo sapica piha«, kakor večina *Lajovičevih* del namenjen samo »najvišjim sto« naše muzikalne inteligence. To velja to pot ne le za pevko, ki mora biti čvrsta plavarica, sigurna v enharmoniki kakor riba v vodi, temveč tudi za njenega sodruga. Harmonski aparat je v razmerju s priprostim, skromnim besedilom tako bogat, da je treba najdiskretnejšega spremljevalca, takorekoč liričnega pesnika pri klavirju, ki zadene fino ubranost pesmi, izogibaje se preostremu konturiranju posameznih harmoničnih potez. Skladateljevega predpisa »Lahkotno« se ne more dosti podčrtati. Torej pianist s težkimi prsti — roko proč! Ensemble, ki tej pesmi pripomore k zaslužnemu učinku, se sme lotiti najtežjih problemov moderne muzike. Takim glasbenikom pa priporočamo *Lajovičev* pesem najtopleje v resno študiranje.

»Katica«, *Mirkov* četverospev, je videl že luč koncertnega odra. Prednašbe v Trstu, Gradcu so dokazovale, da imamo skladbo pred seboj, ki ne bo zaman iskala dotika z našimi pevci in z našim občinstvom. S svojo narodno noto in prav fantovsko verovo se kmalu priljubi obema.

O tesnem razmerju, v katerem je živel naš jubilar *Gerbič* s poljskim narodom in njegovo glasbo, priča skladateljeva »Mazurka«. Elegantni, z ornamentami okrašeni klavirski slog in

enharmonično obogačeni melodični tok, ki ga naj vodi modro uporabljen Chopinov rubato, dajejo tej skladbi oni distingvirani značaj, ki ji odkazuje prostor v salonu mondenske dame ter jo hkratu izključuje iz plesišča.

V kopeli dražestne nedolžnosti, ki nam jo pripravlja *Adamič* v svojih »Otroških pesmih«, bodo naši otroci brezdvomno prav radi čapljari. Nam odraslim grešnikom pa bodi nekak »studenec pomlajenja«, v katerem se vsaj začasno odkrižamo jakajočega enharmonikovanja in muzikalnega modrovanja, sploh vseh sladkih grehov moderne hiperestezijske. Tu se operemo žalostnih posledic melodične slabosti, ki se kažejo kot harmonični ekcemi na telesu moderne glasbe; če pri nas ne, vendar onkraj naše meje. Če bi pa prišlo pri nas tudi do takih izgredov okusa, kakoršnih se hočejo Nemci danes že iznebiti, tedaj šele nam bodo *Adamičeve* »Otroške pesmi« posebno dobro došle kot pravcato zdravilo. Ob teh pesmih postajajo naši otroci — moderni ljudje, mi moderni pa — zopet otroci, pravi veseli, odkritosrčni, nedolžni in — pridni otroci. »O selig, o selig, ein Kind noch zu sein!« . . . Pri tej priliki bodi omenjeno, da je sedanja numeracija *Adamičevih* »Otroških pesmi« pravilna. Izšli so namreč do sedaj sledeči kosi tega ciklusa: I. »Tepežnica« (V/46), II. »Večerna« (V/46), III. »Na tujem« (VI/3), IV. »Uspavanka« (VIII/68), V. »Vesela pesem« (napačno zaznamovana s št. 2., IX/24) in VI. »V goro« (napačno zaznamovana s št. 3., IX/25). Danes objavljene pesmi nosijo torej pravilno številke VII. do IX.

Kaj naj končno še pripomnimo k *Pavčičevemu* mešanemu zboru »Kaj ve misli?« Društveni zbori, ki ljubijo široko kantileno in brilirajo z dinamičnimi senzacijami, zlasti fino izdelanimi crescendi in descendi, bodo tega dela gotovo veseli — v kolikor se sploh vesele novih zborov in ne plavajo raje v starem »Jadranskem morju« ali ne vpijejo raje stari »V boj!« — v boj za stare zборе in zoper nove!

Izza tujih odrov.

Z *M. P. Musorgskega* glasbeno ljudsko dramo »*Hovanščina*« je otvorila privatna opera Solodovnikova v Moskvi letošnjo sezono. Delo je bilo navdušeno aklamirano. Istega skladatelja glasbena drama »*Boris Godunov*« je imela dne 15. novembra 1910 pri premieri v Češkem Narodnem Gledišču v Pragi velik umetniški uspeh. Zadnja opera je bila prvič igrana leta 1874. (!) v Marijinem Gledišču v Peterburgu. V Pragi jo predstavljajo v obdelavi in novi instrumentaciji *Rimskega-Korsakova*.

Straussov »*Rožni kavalir*« je sprejet v repertoar Češkega Narodnega Gledišča v Pragi.

Mladi hrvaški skladatelj J. Hatze, ki se je učil glasbe pri *Mascagniju*, je uglasbil, kakor poročajo hrvaški dnevnik, opero »*Povratak*«, ki jo je izročil v uprizoritev Hrv. Narodnemu Gledišču v Zagrebu. Opera se bo pela že meseca januarja 1911. *Mascagni* se je o operi izrazil z velikim priznanjem ter obljubil, da pride v Zagreb, da osebno dirigira *Hatzejevo* opero.

A. pl. Zemlinskega komična opera »*Kleider machen Leute*« je imela pri sploh prvi predstavi na dunajski Ljudski Operi velik zunanji in umetniški uspeh. (*Zemlinsky* je Dunajčan, sedaj kapelnik na imenovanem zavodu.)

Puccinijeva najnovejša opera »*Dekle iz zlatega zapada*«, (»*Das Mädchen aus dem goldenen Westen*«) je bila dne 11. dec. 1910. prvič igrana v Novem Jorku. Inscenacija in oprema sta bili mojsterski. Dirigent je bil *Toscanini* (ki se je v zadnjem

času imenoval kot pretendent za prvo kapelniško mesto na Dunajski dvorni operi.) Glavne vloge so bile v rokah *Destinnove* (Čehinje), *Carusa* in *Gillyja*. Orkestracija opere je slikovita. Tematično gradivo sicer ni posebno bogato, ker spominja nekoliko na prejšnja dela *Puccinijeva*. Predstava je dosegla (pri podvojenih cenah) skoraj 100.000 mark dohodkov. Tako poročajo nemški glasbeni listi.

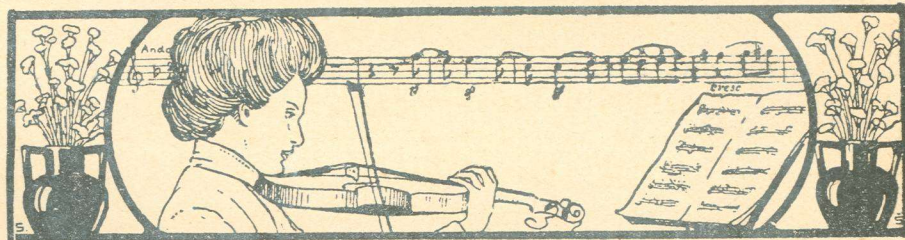
Kovačovičevi »*Psohlavci*« so doživeli 100. predstavo v Č. N. Divadlu v Pragi. Premiera je bila 24. aprila 1898.

Nova bolgarska opera. Bolgarski skladatelj *G. Atanasov*, vojaški kapelnik v Plovdivu, je uglasbil libreto, ki mu je spisal pisatelj *N. Popov* po romanu *Ivana Vazova* »*Borislav*«. Kakor poroča »*Večerna Pošta*«, zavzema ta opera prvo mesto v bolgarski glasbeni literaturi. Delo je spisano v modernem slogu, vendar se uveljavlja vpliv bolgarske narodne pesmi, tako, da nosi opera bolgarsko-narodni značaj. Opera se predstavlja v Bolgarskem Narodnem Gledišču v Sofiji.

Prihodnja noviteta Č. N. Gledišča v Pragi bo *Ostrčilova* opera »*Poupě*«.

Za ravnatelja C. kr. Dvornega Opernega Gledišča na Dunaju je imenovan dosedanji vodja Komične Opere v Berlinu, *Hans Gregor*. Novi ravnatelj, ki nastopi svoje mesto 1. aprila 1911., ni glasbenik, a znamenit kot režiser. Raditega bo angažiran poleg sedanjih kapelnikov, *Schalka* in *Walterja*, še en »prvi« dirigent. Štev. 3. tek. letnika »*Merkerja*« prinaša *Gregorjev* portret po risbi *Rudolfa Hermanna*.

Pantomima »Pierretin pajčolan«, ki ji je spisal besedilo *Artur Schnitzler*, glasbo pa *Ernst pl. Dohnanyi* (sloviti klavirni virtuoz), je imela pri premierah v Lipsku in Pragi (v češkem in nemškem gledišču) velik uspeh.

Odmevi iz koncertne dvorane.

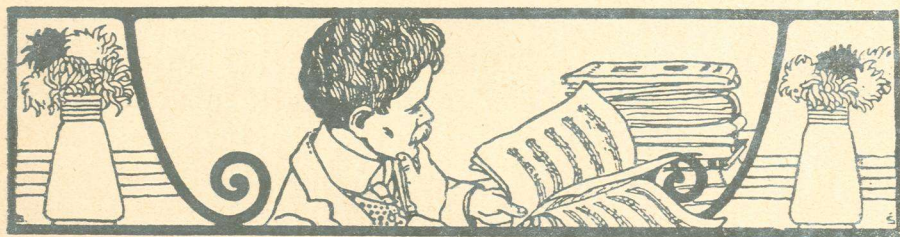
Slovansko Pevsko Društvo na Dunaju (»*Zpěvačky spolek slovanský ve Vidni*«) je priredilo dne 6. dec. 1910. vokalni koncert pod vodstvom *J. Macáka* in *Oskarja Smodka* in s sodelovanjem operne pevke *Karli Edis* ter koncertnega mojstra in skladatelja *Františka Drdle*. O koncertu smo, žal, šele zvedeli iz poročila »*Slavisches Tagblatt*«; sicer bi seveda tudi mi bili poročali o njem. Če smemo soditi po omenjeni notici, ni bilo nobene slovenske točke na programu.

Chopinova stoletnica se je praznovala od dné 22. do 28. okt. 1910 o priliki prvega poljskega glasbenega kongresa v Lvovu. Pri tej priliki so se prednašala dela poljskih skladateljev iz 16., 17. in 18. stoletja. Slavnost je otvoril predsednik komiteja, Aleks. Mnišek vitez *Čorznicki*, častni predsednik grof *Tarnowski* je imel slavnostni govor. Po njem je govoril *Paderewski* o Chopinu in je žel pravo navdušenje med poslušalci. Pri inavguracijski slavnosti so igrali *Noskowskega* variacije za orkester »*Iz življenja narodovega*« in »*Te Deum laudamus*« *Chopinovega* učitelja *Elsnerja*. Razun tega so bili štirje slavnostni koncerti: prvi posvečen stari glasbi (*Johannes Polonus*, *M. Zieleński*, *W. Szamotulski*, *M. Mielczewski*, *S. Szarzyński* itd.) Drugi koncert je obsegal *Chopinova* dela in dela *Chopinovih* sodobnikov. Pri zadnjem koncertu so izvajali skladbe modernih komponistov (*dr. W. Zeleńskega*, *Ludomirja Rožyckega*, *Henryka Melcerja*, *I. Paderewskega* itd.) Kot solistje oziroma solistkinje so sodelovale med drugimi *Wanda Landowska*, *J. Lachowska*, *St. Szymanowska*, *Rosenthal*, *E. Schelling*, *A. pl. Brandrowski* itd. Kot dirigenta sta se odlikovala zlasti *M. Sottys* in *Henryk Opieński*. Slavnost in kongres sta se v vsakem oziru imenitno obnesla.

Orkester Dunajskih Glasbenikov. (Wiener Tonkünstler-Orchester) je igral pod *Nedbalovim* vodstvom s pravo ljubeznijo *Sukovo* novo simfonsko pesnitev »Poletna pravljica«, pet stavkov z naslovi »Glasovi življenja in tolažbe«, »Opoldan«, »Slepi godci«, »V oblasti blodnih misli« in »Noč«. Skladatelj slika z njo, kako išče v naravi tolažbe za dvojno nezgodo (smrt njegovega tasta Dvořáka in njegove žene), ki ga je bila globoko zadela. V nasprotju k dosedanjemu ustvarjanju, ki nam je kazalo Suka kot vernega učenca njegovega tasta, kot mojstra klasičnih form in zmerno moderne harmonike, je nastopil skladatelj v tej skladbi druga pota, hipermoderna, ki vodijo menda drugam preje nego — k naravi, ki jo išče skladatelj. Najlepša točka je pač »Noč«, glede katere se zdi, da dementuje skladatelj vse predišočne zablode in se vrne res k naravi, kateri si bržkone nikdar ni bil resno odpovedal. Prednašba je imela lep vspeh. — Tudi Češka Filharmonija v Pragi je dala tri znamenita simfonska dela *Josipa Suka*, in sicer njegovo simfonijo e-dur op. 14., njegovo Fantazijo za gosli in orkester (Solo: Karl Hoffmann, primarius Češkega Godalnega Kvarteta) in »Scherzo fantastique«, vse z vrlolopim vspehom. Kot novost je prednašala Češka Filharmonija tudi *Jeřábekovo* Serenado za godalni orkester g-mol.

V koncertih »Choral and Orchestral Union« v Glasgou bodo v tej sezoni prednašali med drugimi tudi sledeče slovanske skladbe kot novitete: *Liadov* »Baba Jaga«, *Smetana* »Šarka«, *Glinka* Uvertura k operi »Rusljan in Ljudmila«, *Glazunov* Suite »Moyen âge«, *Mlynarski* Sinfonija f-dur. Letos prevladujejo slovanske novosti pri teh prireditvah.

V koncertu Berlinskih Filharmonikov so igrali z *Vero Skrjabinovo* pri klavirju izključno dela slovanskih skladateljev: *Čajkovskega* simfonijo h-dur, *Chopinovo* Poljsko fantazijo v instrumentaciji V. Safonova, *Ljapunova* koncert es-mol in *Skrjabinov* koncert fis-mol. — Tudi Berlinsko Koncertno Društvo je priredilo svoj 2. simfonski koncert kot »slovansko-češki« večer. Izvajala se je *Dvořákova* simfonija št. 2. d-mol, dalje *Smetanova* simfonska pesnitev »Vyšehrad«, *Čajkovskega* uvertura »1812« in — *Mahlerjeve* (?) »Kindertotenlieder«. Pri tem koncertu je vodil Blüthnerjev orkester *Josip Stransky*. — Ravno tako je orkester profesorjev in slušateljev Glasbene Akademije v Budimpešti priredil koncert, ki je bil izključno posvečen slovanski glasbi. Zastopani so bili Dvořák, Borodin, Glazunov in Čajkovskij. Koncert je bil dobro obiskan. Vendar so se našli madjarski šoveni (na pr. »Neues Pester Journal«), ki so sestavo programa grajali, češ, da imajo Madjari svojo glasbo in jim ni treba negovati slovanske umetnosti! — Kakor se vidi, se neguje slovanska, osobito pa ruska glasba povsod in zlasti v Berlinu z večjim zanimanjem kakor v Avstriji. Glede slovanskega repertoarja stopa Dunaj precej zadaj, zlasti kar se tiče novitet.

S knjižne mize in iz glasbene mape.

Novo izišle skladbe slovanskih komponistov (navedene z izvirnim naslovom) so med drugimi: *Anton Dvořák* op. 92., Carneval. Overture. Bearbeitung für Klavier zu zwei Händen von Paul Klengel. Berlin, N. Simrock. (M. 3.—). *Anton Dvořák* op. 55 Nr. 7., Zigeunerlied »Darf des Falken Schwinge«. Hoch, mittel und tief. Ibidem (à M. 1.50). *Serge Liapounow* op. 38., Second Concerto pour Piano et Orchestre. Réduction pour deux Pianos. J. H. Zimmermann (M. 8.—) *Mili Balakirew*, Esquisses pour le Piano. Ibidem (M. 2.50). *B. Lvovsky*, »Der Faktor«, Oper in einem Akt frei nach Turgenjew. Klavierauszug

mit Text. Ravensburg, Bruno Wieland. *Matějovský*, Vzpomínka na Bosnu a Hercegovinu. Pochod pro piano. V Praze. Komisionář hudební závod Mojmir Urbánka (K 2.—). *Mili Barakirew*, Suite pour orchestre. 4 morceaux de Frédéric Chopin instrumentés. Réduction pour le Piano à 4 mains par S. Liapounow. Lipsko, J. H. Zimmermann (M. 6.—). *Catoire G.* op. 17., Vier Praeludien für Klavier zu 2 Händen. Berlin-Moskau, Russischer Musikverlag (M. 3.—). *Skrjabin*, A. op. 52, Drei Klavierstücke (Poème, Enigme, Poème languide). Ibidem (M. 1.50). *Skrjabin A.* op. 53., Sonate Nr. 5 für Klavier zu 2 Händen. Ibidem (M. 3.—). *Ant. Provaznik*, Tři humoresky a Večerní nálada pro klavír na dvě ruce. V Praze. Nákladem V. Kotoby (K 2.—). *Ant. Provaznik* op. 15., Fleur de Nice. Pro klavír na 2 ruce. Ibidem (K 1.20). *Váša Suk*, Bagatelles: 1. Berceuse, 2. Reminiscence. Lipsko, J. H. Zimmermann. *Zpěvy moravských Kopaničarů*. Sebral a opatřil klavírním průvodem Joža Černík. V Praze. Nákladem J. Otty. *Karol Szymanowski* op. 3., Thème varié pour Piano. Lipsko, Gebrüder Reinecke. *Ernst Koschny*, Polnische Volkslieder, in Oberschlesien aus dem Munde des Volkes gesammelt und mit Klavierbegleitung versehen. Lipsko, C. F. Peters. (M. 2.—). *Zdenko Fibich*, Trio (f-mol) für Violine, Violoncello und Klavier. Prag. Fr. A. Urbánek (K 10.80). *W. Pogojeff*, op. 5., Quartettino pour 2 Violons, Alto et Violoncelle. Lipsko, M. P. Belaieff (Glasovi M. 2.50). *Gustav Roob* op. 47., Romantické sny. Sedm písní v tonu balladovém na slova K. H. Máchy. V Praze, Fr. A. Urbánek. *Jos. B. Foerster*, op. 85., Písně na slova K. H. Máchy, ibidem.

Novosti muzikalnega knjigotrštva, (navedene z izvirnim naslovom) so med drugimi: *J. C. Lobe*, Handbuch der Musik. 29. durchgesehene Aufl. von Richard Hofmann. Lipsko, I. I. Weber 1910. Briefwechsel zwischen Wagner und Liszt. 2 Teile in einem Bande. 3. erweiterte Auflage in volkstümlicher Gestalt. Herausgegeben von Erich Kloss. Lipsko, Breitkopf & Härtel 1910. (M. 5.—). *La Mara*, Liszt und die Frauen. Mit 23 Bildnissen. Ibidem 1911. (M. 6.—). *Der junge Wagner*. Dichtungen, Aufsätze, Entwürfe 1832—1849. Herausgegeben von Dr. Julius Kapp. Berlin-Lipsko, Schuster & Loeffler 1910 (M. 5.—) *Ernest Newmann*, Hugo Wolf. Aus dem Englischen übersetzt von Dr. Hermann von Hase. Mit 22 Abbildungen und 6 Faksimiles. Lipsko, Breitkopf & Härtel 1910 (M. 4.—) *Edgar Istel*, Das Kunstwerk Richard Wagners. (Zvezek 330. zbirke »Aus Natur und Geisteswelt«). Lipsko, B. G. Teubner 1910. (vez. M. 1.25). *Stanislaus Rossowski i Henryk Opieński*, Ignacy Paderewski. Lvov. Zienkowicz i Chęcinski. *Paul Stefan*, Gustav Mahler. Eine Studie über Persönlichkeit und Werk. München, R. Piper & Co. (M. 2.—). *Gustav Mahler*. Ein Bild seiner Persönlichkeit in Widmungen. Ibidem 1910. (M. 2.—). *Max Graf*, Die innere Werkstatt des Musikers. Mit 6 Faksimilebeilagen, 72 Notenbeispielen und 10 Partiturbeispielen. Stuttgart, Ferdinand Enke, 1910. (M. 6.40). *Hermann Kretzschmar*, »Gesammelte Aufsätze über Musik« und Anderes aus dem »Grenzboten« Herausgegeben von dr. Alfred Heuss. Lipsko, Fr. Wilh. Grunow 1910. *Ernst Heinemann*, Richard Wagner und das Ende der Musik. Berlin-Schöneberg, Brüning & Hörhold 1910. *Richard Wagner an Theodor Apel*. Lipsko, Breitkopf & Härtel 1910 (M. 3.—). *Karl Storck*, Musik und Musiker in Karikatur und Satire. Eine Kulturgeschichte aus dem Zerrspiegel. Oldenburg i. Gr. Gerhard Stalling. (vez. M. 20.—) *Hudební kalendář »Dalibora«* na rok 1911. V Praze, Mojmir Urbánek (vez. K 1.50).

Nov literarno-glasbeni mesečnik »Ton und Wort«, izhaja od 1. dec. 1910 na Dunaju.

Hrvatski »Pjevački Vjesnik« priobčuje v 7. do 9. številki l. 1910. članek o himni »Lijepa naša domovino« in črtico o življenju in delovanju njenega pesnitelja *Antuna Mihanovića-Petropoljskega* (* 10. junija 1796 v Zagrebu, † 14. decembra 1861 na Klanjcu) ter opisuje slavnost razkritja pesnikovega spomenika, ki ga je izdelal *Robert Frangeš-Mihanović*, pranečak

pesnikov. V isti številki se nahaja podrobno poročilo o slavlju petdesetletnice hrv. pj. društva »Zora« v Karlovcu in o XVIII. glavnem zborovanju »Saveza hrv. pjev. društava«.

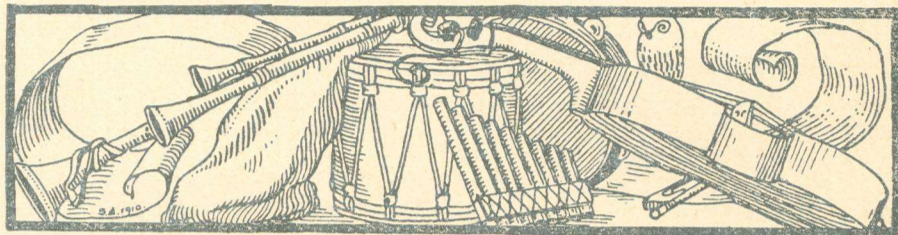
V češkem glasbenem listu »Hudební revue« posvečuje H. Doležil spominu pred desetimi leti umrlega skladatelja Zd. Fibicha razpravo, v kateri preudarja pomen tega češkega skladatelja. J. Kříčka pa piše o ruskem skladatelju M. P. Musorgskem in njegovi operi »Boris Godunov« ter o skladateljih novoruske šole.

Muz.-gledališčna revija »Der Merker« je posvetila 4. letošnji zvezek moderni češki glasbi. Vsebina tega zvezka bo predmet natančnejšega poročila v prihodnjem sešitku »N. A.«

»Neue Musik-Zeitung« (Stuttgart-Leipzig) prinaša v 3. številki tekočega letnika med drugim zanimiv članek odvetnika dr. Freieslebena o »Pravnem varovanju melodije«. K razpravi se še povrnemo o priliki.

njemu v šolo, da se uče umetniške igre, in marsikateri (tudi slovenski) intendant si je preje ogledoval predstavo kake novitete pri Neumannu, predno jo je sam spravil na oder. Posebnost Neumannovega režima so bile ciklične predstave, v katerih je pokazoval različne pesnike in skladatelje v njihovem razvoju. Tako so se vršili Wagnerjevi cikli leta 1889., 1891., 1893., Mozartov ciklus leta 1883., 1890., 1905., Gluckov ciklus leta 1901., Weberjev ciklus l. 1886., Meyerberjev ciklus l. 1891., Verdijev ciklus l. 1901. Posebno karakteristna institucija njegova so bile tako imenovane »Majske slavnostne predstave« (»Maifestspiele«), ki jih je osnoval, uvidevši, da se mora meseca maja, ko že odjenjuje zanimanje publike za navadne sezonske predstave, ponuditi posebnih atrakcij, bodisi v izberi umotvorov bodisi v izberi umetnikov. Začetkom leta 1910 je bil izbran za novo opero, ki so jo hoteli ustanoviti v Berlinu. Predno se je definitivno odločilo, ali pride do izvršitve tega projekta, je Neumann umrl.

Umetnikov življenje in stremljenje.

Razni jubileji in spominski dnevi. Češki skladatelj Vítězslav Novak je obhajal dné 5. dec. 1910 svoj 40. rojstni dan. — Profesor Vasilij Safonov, znameniti ruski dirigent, je praznoval meseca novembra 1910 petindvajsetletnico pedagoškega delovanja na Cesarskem Konservatoriju v Moskvi. — Arnošt König, profesor za oboo na praškem konservatoriju, je obhajal štiridesetletnico svojega učiteljevanja na omenjenem zavodu. — Baletni mojster dunajske dvorne opere Hassreiter je slavil dné 29. novembra 1910 štiridesetletnico svojega službovanja. — Znameniti dunajski komik Aleksander Girardi je praznoval svojo šestdesetletnico. O tej priliki mu je podelil cesar vitežki križec Franc-Jožefovega reda.

Jožef Suk, učenec Dvořákov in slavni češki skladatelj, je dobil prvo glasbeno ceno Češke Akademije v znesku 2000 K za svojo simfonsko pesnitev »Poletna pravljica« (Prim. rubriko »Odmevi iz koncertne dvorane« pod naslovom »Orkester Dunajskih Glasbenikov«),

Spominsko ploščo Chopinu je dal napraviti gledališki list »Comoedia« v Parizu na smrtni hiši Fr. Chopina, v kateri se nahajajo uredništveni prostori tega lista.

Češki umetniki v Ameriki. V Chikagu, Illinois, je koncertiral češki goslač Kociaň, po občinstvu burno aklamovan. Na zapadu Zjedinjenih Držav koncertira Emanuel Ondříček, Tudi Emmy Destinnova biva sedaj v Novem Jorku, kjer je kreirala glavno vlogo v novi Puccinijevi operi »Dekle iz zlatega zapada.« Kubelik pa gode v Buenos Airesu in drugod po Ameriki itd. Živa ilustracija k pregovoru »Umetnost gre za kruhom«. V češki domovini so češki virtuozni in slavni dirigentje redka prikazani in kmalu bodo morali potovati Čehi čez morje, če bodo hoteli poslušati igro svojih rojakov.

Novi grobovi. Ferdinand Lachner, profesor glasbe na praškem konservatoriju, je umrl dné 23. okt. 1910. — Znani glasbeni pisatelj Erih Kloss, ki je spisal mnogo spisov o Wagnerju in deloma izdajal Wagnerjeva pisma, je umrl dné 1. nov. 1910, star 47 let, vsled težkih poškodb, ki jih je dobil pri neki avtomobilski nezgodi. — Ravnatelj nemškega gledališča v Pragi, Angelo Neumann, je umrl nagloma dné 20. dec. 1910, 72 let star. Neumann je bil odličen gledališčnik. Zlasti njegove uprizoritve Wagnerjevih oper so bile vzorne. Odlikoval se je po nenavadni energiji, po posebnem znanju gledaliških efektov in po redki sreči, s katero je zasledil mnogo mladih talentov. Tudi več slovenskih igralcev in pevcev je hodilo v prejšnjih časih k

Pêle-mêle.

Risbene okraske je izdelal našemu listu, kakor že uvodoma omenjeno, profesor Saša Šantel v Pazinu. Duhovitost in pri nas tako redki pravi humor ter tehniška dovršenost, s katerimi se odlikuje vse njegovo delo, pridobijo tem risbam brezdvomno mnogo občudovalcev. Žensko - nežni, nekako na starodunajski »Biedermeierstil« spominjajoči slog, v katerem je narisana naslovni list, dobiva v priloginih okraskih bolj trpke, moške forme; a tudi tu ublažuje umetnikov fini humor resnost predmeta na najprikupljivejši način. Poleg ljubkega naslova priloge kažejo zlasti čelne vinjete duhovitega človeka, dražestne inicialke pa večjidel tudi šaljivega umetnika, ki je v glasbi, osobito v glasbiloslovju, ravno tako doma kakor v grafski umetnosti. Presenetljive v iznajdbi, krasne v izdelavi so posebno čelne vinjete za glasbeno-zgodovinske članke, za rubrike »Gledišče«, »Naši umetniki«, (dr. B. Ipavec in slovenska pokrajina). Pa že tu se umetnik fino smehlja, kakor pri risbi »Glasbena društva« ali »Listnica uredništva« (koš!) Polna božjega humorja pa je večina siluetiranih črk-začetnic, za koje je izbral umetnik snov večinoma iz instrumentologije. Tako pomeni A ton a (muzik, ki posluša zvok glasbenih vilic, našega ubirala); B = bas (kontrabas), C = cello (violončelo), Č = činele, E = eufonij, F = flavta, G = glasovir, H = harmonika, K = kitara, L = lira, M = mandolina, O = okarina, P = pozavna, R = rog, S = spinet, T = tromba, V = violina, Z = zvon. Izven te vrste stoje D = dirigent, I = Italijanka in J = Japonka, (ki muzicirata), N in Š umetnik z notami, oziroma škatljo za gosli, U = umetnost (glasbena) in — last not least — Ž = žaba, solistka luž in zapuščenih ribnikov! In koliko lepih, dražestnih motivov je med sklepnimi vinjetami! Naj bi te risbe našim bralcem toliko veselja povzročile kakor so nam samim. Našemu č. sotrudniku bodi na tem mestu izrečena naša srčna hvala in čestitka!

Kdo je najznamenitejši slovenski skladatelj? Neki »priznan strokovnjak na glasbenem polju, čegar sodba je v vsakem oziru merodajna« pravi (v »Slovenskem Narodu« št. 438 z dne 7. dec. 1910), da je to Adamič. Poslednji zopet proglašča v »Edinosti« (če se ne motimo, v št. 318 z dné 17. nov. 1910) Lajovica za »največjega med jugoslovanskimi skladatelji«, dočim so mu v »Ljublj. Zvonu« (1910/XII) »naša najznamenitejša trojica Krek, Lajovic in Premrl«. Končno ple-dira Slovenčev kritik (šte. 258 z dné 22. nov. 1910 in že preje pri nekem javnem predavanju »O moderni glasbi pri nas in

drugod*) za nekako hegemonijo pod *Lajovicem* in *Krekom*. Adamič mu je celo le nekaj trabant teh dveh (kar je pač trditev, ki je kritik ni utemeljeval in ki se tudi ne da utemeljevati, ker ne odgovarja dejstvom.) A to vse so mnenja strokovnjakov. In gotovo je veliko drugih, ki imajo v tem oziru povsem druge nazore, druge ljubljence. Tako kličejo vsi vprek »Papam habemus!« a vsak misli pri tem na svojega papeža!

Kdo je torej v resnici prvi?

Naši bralci od nas pač ne pričakujejo, da tudi mi posegamo v to neplodno, skoraj profesorsko pusto klasifikovanje naših umetnikov. Če se tudi mi pečamo s tem vprašanjem, zgodi se to le z namenom, da izrazimo željo, naj se v interesu slovenske glasbe in njenega razvoja opusti vsako ocenjevanje, ki bi količkaj dišalo po osebnem kultu. Opravičeno bodo starejši zaslužni in največjega spoštovanja vredni skladatelji — orali so ledino — užaljeni, če damo kateremu izmed mlajših prednost pred njimi. Pa tudi drugi mlajši skladatelji utegnejo biti nevoljni, ko vendar vsak med njimi rad in požrtvovalno dela v procvit naše umetnosti. Marsikdo lahko zgubi veselje do vztrajnega, pri nas tako zelo nehvaležnega dela na glasbenem polju, če se mu že v naprej reče, da ni tako nadarjen in sposoben kakor drugi, in se mu takorekoč že prorokuje, da jih nikoli ne bo mogel doseči. K temu pa še pride, da se danes — vsaj po našem mnenju — sploh o nikomer še ne more izreči apodiktna definitivna sodba. Lahko je mogoče, da bo fini estēt Lajovic vse druge daleč puščal za seboj, zlasti če se otrese nekoliko kozmopolitskega izrazovanja; izključeno pa nikakor ni, da postane ravno nad vsemi plodoviti Adamič s svojim zares narodnim ustvarjanjem naš primus, ako se v Lajovičevi smeri razvija. Morebiti pa nikomur izmed vseh goriimenovanih izvoljencev ne bo podeljeno, ustvariti slovensko glasbeno delo bodočnosti. Morda pa bo pravi mojster čisto drug, čegar imena danes morda celo ne poznamo, ali ki ga smatramo vsaj danes za hors concours stoječega!

Gospoda moja! Ne pozabimo, da je naša glasba še vedno otrok, o katerem veljajo Schillerjevi verzi:

„Ihm ruhen noch im Zeitechosse
die schwarzen und die heitern Lose.“

Nihče med njimi naj ne zgublja časa s poslom totalizatorja; bodimo raje veseli, da nas je toliko, ki startajo! Ne za osebe se gre, temveč za stvar! V našem, osebnem kultu udanemu veku se to ne more dostikrat ponavljati. Kdo bo končno prvi, o tem ne bomo mi sodili, temveč narod sam in zgodovina!

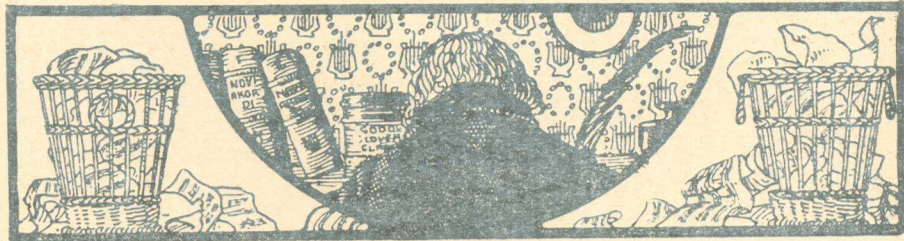
»**Narodna pesem v Avstriji**«. Vodilni glavni odbor za sestavo te velike publikacije, ki jo namerava izdati ministerstvo za bogočastje in nauk, je imel od dne 15. decembra 1910 večdnevna posvetovanja na Dunaju pod predsedstvom predsednika *dr. Karla viteza Wienerja*. Teh posvetovanj sta se udeležila med drugimi tudi vseučilišna profesorja *dr. Karol Štrekelj* (Gradec) in *dr. M. pl. Rešetar* (Dunaj). Predmet razpravljanj je bilo posvetovanje o načelih, po katerih naj nabirajo posamezni odbori narodno-pesniško gradivo, in po katerih naj bo urejeno celotno delo. Tudi jezikovno vprašanje glede izdaje se je rešilo. Slovenskih narodnih pesmi je baje nabranih do sedaj 7256 in sicer z melodijami in besedilom.

4000 valčkov! Vsled natečaja berlinskega tednika »Die Woche«, ki je razpisal tri nagrade po 3000, 2000 in 1000 mark za najboljše plesne valčke za klavir (glej »N. A.« IX/40) je došlo uredništvu več ko 4200 valčkov! Prvo ceno je dobil kapelnik *Siegfried Elsner* (Vratislav), drugo gdč. *Fay-Foster* (Dunaj).

Lev Tolstoj je umrl dne 20. novembra 1910. Kakor vse prikazni človeške kulture, so ga tudi zanimala vprašanja o glasbi. V svojih estētneih študijah kakor »Kaj je umetnost?«, »Zoper moderno umetnost« itd. je pridigal temeljite reforme v smeri ponarodnejevanja glasbe. Pripoznaval je samo naivno,

primitivno-melodizno glasbo in zaničeval vse modernejše, celo poznejšega Beethovena, kajpada seveda tudi Schumanna, Berliozu, Wagnerja itd. Kako čudni so bili njegovi nazori o glasbi, kaže tudi njegova »Kreutzerjeva sonata«.

Četrty kongres Mednarodne Glasbene Družbe se bo vršil od 29. maja do 3. junija 1911 v Londonu. Predavalo se bo o zgodovini, etnografiji, teoriji, o akustiki in estetiki, o cerkveni glasbi, o glasbilih, o bibliografiji, organizaciji, o sodobnih vprašanjih itd.

Listnica uredništva

Vse nestalne cenj. dopisnike in skladatelje, zlasti pa one gg. avtorje, ki si želé natančnejše presoje vposlanih a ne sprejetih skladb, prosimo, da nam blagovolijo naznaniti vselej kako šifro ali psevdonom, pod katerim jim moremo odgovoriti v listnici. Na vprašanja, katerih predmet utegne zanimati tudi širše kroge, odgovarjamo izključno le v listnici. — Č. g. poročevalce uljudno opozarjamo, da moramo rokopise najpozneje do 8. prejšnjega meseca imeti v rokah.

G. J. P. v L. Hvala za skladbe! Prav uljudno prosimo Vas in vse cenj. pošiljalce, da svoje pošiljatve zadostno frankirajo, da ne trpimo nepotrebne škode.

»**Kontrapunktist**« v **G.** 1. Najboljša razmeroma cenena izdaja Bachovih klavirskih del je — kolikor nam znano — še vedno kritična izdaja *Hansa Bischoffa*, ki je izšla v Steingraberjevi založbi v Lipsku. V tej izdaji najdete tudi prstoklad in prednašalne predpise. 2. *Jacobus Gallus* (Jakob Handl) ali pravzaprav Jakob Petelin je bil rojen 31. julija 1550 v Ribnici na Dolenjskem in je umrl 24. jul. 1591 kot kantor cerkve Sv. Janeza v Pragi. V kolikor so navedbe *Fajgeljeve* v »Lj. Zvonu« 1888 str. 312 (da je bil rojen v Idriji), verjetne, ne moremo razsoditi. Obrnite se s tem vprašanjem na našega odličnega specialista *dr. Josipa Mantuanija*, muzejskega ravnatelja v Ljubljani, ki je sam izdal nekaj Gallusovih del v »Denkmäler der Tonkunst in Österreich«!

Gg. ocenjevalce književnih in muzikalnih novosti prosimo uljudno, naj navedejo v svojih ocenah vedno natančni in dobesedni naslov ocenjenega dela z bibliografsko zvestobo in tudi ceno. Hkratu prosimo gg. založnike, naj zabeležijo na recenzijskih izvodih vsakokrat tudi ceno (ev. tudi ceno vezanih izvodov in posameznih glasov!)

Stalne glasbene poročevalce za slovanske prireditve v Gorici, Novem Mestu in Zagrebu iščejo »N. A.« Pogoje naznanja na zahtevo uredništvo našega lista.

G. S. C. v L. Vaša pesem »Lastovka« ni porabna. Vi si še z glavnimi predpisi glasbenega pravopisa niste na jasnem! Rokopis na razpolago!

Cenj. sotrudnike, prijatelje in dopisnike, ki so v zadnjih tednih pisali uredniku, ga vprašali za nasvete, ga opozorili na razne pojave muz. življenja, mu očitali to in ono, prosimo, naj nam ne zamerijo, da jim doslej še nismo odgovorili. Naj vzemo blagohotno na znanje, da moramo korespondenco omejiti na to, kar je absolutno potrebno. Marsikatero vprašanje je v drugi zvezi (v člankih ali noticah) rešeno. Ta ali ona želja se izpolnuje molče. Druge zadeve pa bomo — v kolikor so v kateremkoli oziru važne — čim preje rešili ali z neposrednim odgovorom ali na drug način. Torej prosimo odpuščanja in potrpljenja!

G. O. D. v Š. L. Srčna hvala! Izide o priliki, morda z malim popravkom v deklamaciji in par nepomembnimi retušami. Drugo obljubljeni skladbo pričakujemo z veseljem. Pri tej priliki si dovoljujemo, Vas prositi, da naj reproducirate pesnikove besede brez vsake preuredbe. To velja tudi glede naslova, gledé katerega pristojna pesniku avtorska pravica tako kakor gledé drugega besedila. Naš poklon!

Konec uredniškega dela.

Pričujoči številki sta priloženi vsebina in kazalo imen in stvari IX. letnika »N. A.«

Vsebina: Deset let »Novih Akordov«. — *Dr. Gojmir Krek*: Še enkrat Jenkov »Naprej«. Hkratu donesek k nalogam glasbene zgodovine. — *Fran Gerbič*: Moj prvi javni »prima vista«. Črtica iz mojega življenja. — *Emil Adamič*: Narodna pesem na koncertnem odru. — Koncerti. — Muzikalne in književne novosti. — Glasbena društva. — Slovenski glasbeni svet. — Naše skladbe. — Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in iz muzikalne mape. — Umetnikov življenje in stremljenje. — Péle-méle. — Listnica uredništva.